

ROMANIA  
JUDETUL HARGHITA  
COMUNA DEALU  
CONSILIUL LOCAL

HOTARAREA Nr. 45. din 21. Aprilie 2016,  
Privind aprobarea **STRATEGIEI DE DEZVOLTARE 2015 – 2020**, a Unitatii  
Administrativ Teritoriale Comuna DEALU , judetul HARGHITA

Consiliul Local al Comunei DEALU, întrunit în ședință ordinară la data de 21. aprilie 2016,

Avand în vedere prevederile:

- **Ordonantei de Urgentă a Guvernului nr. 28/10.04.2013** pentru aprobarea Programului național de dezvoltare locală;

- **Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, cu modificările și completările ulterioare**, - Art. 46. alin (4) referitor la elaborarea Planului urbanistic general în baza strategiei de dezvoltare a localității și corelarea bugetului și programelor de investiții publice ale localității, în vederea implementării prevederilor obiectivelor de utilitate publică.

- **Legii nr. 51/2006** , a serviciilor comunitare de utilități publice, - Art. 8. alin. (3) - referitor la competențele și atribuțiile ce le revin în sfera serviciilor de utilități publice, autorităților administrației publice locale , lit. a) elaborarea și aprobarea strategiilor proprii privind dezvoltarea serviciilor, a programelor de reabilitare, extindere și modernizare a sistemelor de utilități publice existente, precum și a programelor de înființare a unor noi sisteme, inclusiv cu consultarea operatorilor;

- **REGULAMENTULUI (UE) NR. 1305/2013 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI** din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului, - punctul . (19) referitor la "Dezvoltarea infrastructurii locale și a serviciilor locale de bază în zonele rurale, inclusiv a serviciilor de agrement și culturale, reînnoirea satelor și activitățile care vizează refacerea și modernizarea patrimoniului cultural și natural al satelor și al peisajelor rurale reprezintă elemente esențiale în cadrul oricărui efort de a valorifica potențialul de creștere și de a promova durabilitatea zonelor rurale."

- **art. 25, lit. d,) g) din Legea nr. 273/2006** Legea privind finanțele publice locale cu modificările și completările ulterioare:

**Expunerea de motive** a primarului comunei Dealu , din care rezultă necesitatea și oportunitatea adoptării unei hotărâri privind aprobarea **STRATEGIEI DE DEZVOLTARE 2015 – 2020**, a Unitatii Administrativ Teritoriale Comuna DEALU , judetul HARGHITA, și raportul de specialitate a secretarului comunei Dealu Nr. 1774 din 2016,

Proiectul **STRATEGIEI DE DEZVOLTARE 2015 – 2020**, a Unitatii Administrativ Teritoriale Comuna DEALU , judetul HARGHITA, executat în cadrul **Contractului de servicii** cu Intreprinderea individuală CSÁK LÁSZLÓ , cu sediul în localitatea Miercurea Ciuc , str. Zsögödi Nagy Imre nr. 195, județul Harghita, CUI: F19/298/2009 reprezentat de către CSÁK LÁSZLÓ , pentru elaborarea lucrării ,

Avizul favorabil a Comisiei de specialitate din domeniul Agricultură, protecția mediului și turism, amenajarea teritoriului și urbanism și a Comisiei de specialitate din domeniul Economico-financiar din cadrul Consiliului Local,

Prevederile Legii nr. 52/2003, privind transparența decizională, republicată,

In temeiul prevederilor art.36 alin.(2) lit.b), alin. (4) lit.e), art. 45 alin.(2)lit.e si art. 115 alin.(1) lit."b" din Legea nr. 215/2001, privind administratia publica locala, republicata, cu modificarile si completarile ulterioare,

## HOTĂRĂȘTE :

**Art.1. Se aproba Strategia pentru dezvoltare locala a Unitatii Administrativ Teritoriale Comuna DEALU , judetul HARGHITA , pentru perioada 2015-2020, conform anexei care face integranta din prezenta hotarare.**

Anexa are un număr de 71 pagini numerotate.

**Art.2.** Cu aducerea la indeplinire a prezentei hotărâri se incuviințează primarul comunei Dealu, prin Biroul Financiar, Compartimentul urbanism, și Administratorul public din cadrul primăriei dealu.

**Art.3.** Prezenta hotărâre se comunică, prin grija secretarului comunei, către :

- Primarul comunei DEALU , DI.Balint Elemer Imre
- Biroul Financiar, Compartimentul pentru urbanism, și Administratorul public din cadrul primăriei,
- Institutia Prefectului –judetului Harghita ;

Dealu,la data de 21.04.2016.

Presedinte de sedinta,  
Consilier: Balint Ferenc

Nr. 45. /2016



Contrasemneaza pentru legalitate

Secretarul comunei,  
Pal Margit

Aprobat în ședința din 21 . aprilie 2016, cu un număr de 9. voturi din nr.de 9 . prezenți din nr. total de 13 consilieri în funcție.



Elaborat de: INTREPRINDERE INDIVIDUALA CSÁK LÁSZLÓ  
CUI 25100668 F19/298/2009  
punct de lucru Miercurea Ciuc  
Kossuth Lajos nr. 28/1  
www.planificatio.com

Proiectant sef: Csák László, PhD, PgDip, FeRSA

Colaboratori: Veres Valér, PhD; Kiss Dénes PhD; Dániel Botond PhD  
Toma Stefánia, Csizmás Ákos

Stagiar: Makó Tünde (Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca)

semnătura pr. sef.

L.S.

21.07.2015

1

*Coduri SIRUTA:*

Comuna Dealu, județul Harghita	84264
satele componente:	
Dealu (reș. com.)	84273
Fâncel	84282
Sâncrai	84291
Tămașu	84308
Tibod	84317
Ulcani	84326
Valea Rotundă	84335





## CUPRINS

I.	SUMAR EXECUTIV .....	5
II.	RESURSE UMANE, SITUAȚIA SOCIALĂ .....	6
	Numărul și componența populației.....	6
	Mișcarea demografică și migrația populației.....	9
	Evoluția numărul de nașteri și decese.....	9
	Evoluția migrației.....	12
	Prognoza privind numărul și structura populației.....	12
	Starea de sănătate al populației.....	14
	Date și situația sistemului sanitar.....	14
	Satisfacția privind serviciile de sănătate .....	16
	Educația și formarea profesională.....	19
	Situația și dotarea unităților de învățământ .....	19
	Atitudinea față de școală, educație.....	20
	Formarea profesională, perfecționare .....	24
	Timp liber, cultură, sport.....	26
	Forme de petrecere a timpului liber .....	26
	Obiceiurile populației de a practica sportul .....	29
	Servicii sociale și incluziunea socială .....	31
	Problemele sociale ale locuitorilor din comună.....	31
	Resurse și servicii disponibile .....	32
	Disponibilitate pentru acțiuni caritative și voluntare.....	34
	Îngrijirea bolnavilor .....	34
III.	ACCESIBILITATE ȘI REȚEA DE LOCALITĂȚI .....	35
	Accesul prin mijloace de transport.....	37
	Aeroporturi.....	37
	Autostrăzi, drumuri expres.....	37
	Naveta .....	37
	Accesibilitatea serviciilor de bază și a altor servicii.....	37
	Educație.....	37
	Sistemul sanitar .....	38
	Construcții .....	38
	Consiliere antreprenorială și agrară .....	40
	Servicii de evidență a populației, eliberare documente de legitimare .....	40



Instituții culturale .....	40
Bănci și finanțe .....	41
Rețea de drumuri .....	41
Alimentare cu apă și canalizare.....	41
Alimentarea cu gaz metan.....	41
IV. STRUCTURA ECONOMICĂ.....	42
Modul de folosință a fondului funciar .....	42
Societăți comerciale .....	49
Ocuparea forței de muncă .....	50
Structura economică .....	55
Șomajul.....	56
Turism.....	57
V. SWOT.....	59
VI. OBIECTIVE, PRIORITĂȚI.....	62
VII. PROGRAME.....	63
VIII. FINANȚARE, INDICATORI .....	71



## I. SUMAR EXECUTIV

Strategia de dezvoltare al comunei Dealu a fost realizată de experți de la Planificatio și Fundația pentru Cercetări Sociale Max Weber împreună cu liderii de opinie din comună, în primăvara anului 2015. Planificarea strategiei a fost îndrumată de László Csák, proiectant teritorial, dr., de asemenea cercetarea sociologică și sarcinile legate de sondajul bazat pe chestionare au fost coordonate de către Veres Valer conferențiar universitar, dr.

La realizarea strategiei a avut o contribuție semnificativă Consiliul Județean Harghita, în special doamna Zonda Erika și domnii Becze István și Szabó Barna, conducerea instituției fiind deschisă la consultările inițiate pe această temă. Din punct de vedere profesional, consultarea susținută cu Centrul Maghiar de Cunoștințe Urbanistice a contribuit la proiectele care sunt în derulare. La această consultare împreună cu experții ungari de condurrece am revizuit posibilitățile de dezvoltare.

Strategia a fost realizată prin următoarele etape:

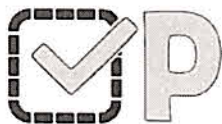
- analiza serii de timp și analiza comparativă de date statistice oficiale
- sondaj chestionar reprezentativ în temeiul populației
- serii de consultări locale
- analiza bunelor practici în dezvoltarea localităților
- consultare instituțională
- consultare profesională.

Comuna Dealu, cel puțin la nivelul județului Harghita este o comună puternică, dezvoltată, cu locuri de muncă asigurate de numeroasele firme din comună, cu aspect ordonat, cu lucrări publice avansate, și cu multe organizații civile – punând la grea încercare dezvoltatorul teritorial.

5

Pe baza analizelor, am constatat referitor la agricultură, turism și lucrări publice, că este necesar un mic pas, pentru ca rezultate comunei să fie exemplare, iar nivelul de trai asigurat să se îmbunătățească în mod vizibil. Conform așteptărilor noastre, am reușit să identificăm acele sarcini, prin care acest mic pas poate fi realizat. Până în anul 2020, prin inițiativele locale și recomandările prezentei strategii, condiția socio-economică al comunei Dealu și al comunității locale va beneficia de numeroase schimbări pozitive.

Iulie, 2015.



## II. RESURSE UMANE, SITUAȚIA SOCIALĂ

Numărul și componența populației

Conform Recensământului populației și al locuințelor din 2011, comuna Dealu avea un număr de 3907 de locuitori, din care 1849 în reședința de comună. Dintre satele componente cea mai mare populație are satul Sâncrai (1105 locuitori), restul satelor fiind mai mici, cu o populație între 71-374 de locuitori.

### *Populația pe localități*

<b>DEALU</b>	<b>3 907</b>
DEALU	1 849
FÂNCEL	136
SÂNCRAI	1 105
TĂMAȘU	190
TIBOD	222
ULCANI	374
VALEA ROTUNDĂ	71

Densitatea populației: 24,30 pers/km<sup>2</sup>

În ultimele decenii evoluția numărului de locuitori a fluctuat, dar nu au avut loc schimbări majore. Între anii 1992 și 1997 populația comunei scade cu 3,5%, între anii 1998-2001 crește numărul de locuitori, după care iarăși scade cu 1% până în anul 2007, începând cu acest an se observa o creștere permanentă, în anul 2014 numărul de locuitori fiind același ca și din anul 1992. Comparat cu tendințele naționale și județene, populația comunei Dealu este stabilă cu o descreștere redusă.

Analizând evoluția populației între anii 2002 și 2011, se poate constata că reducerea populației din comuna Dealu nu este atât de accentuată, cât în cazul unor comune din județ (ex. Ciumani, Tomești, Mihăileni), iar în mai multe comune populația crește mai accentuat (Păuleni-Ciuc, Cozmeni).

Componența etnică al populației, conform recensământului din 2011 este următoarea: 98,7% maghiari, 0,4% români, 0,2 romi.

Din punct de vedere al vârstei, ponderea locuitorilor cu vârsta de 65 de ani și peste era de 14,3% în 2011 (17% în cazul femeilor, 14,3% în cazul bărbaților). Ponderea populației tinere de 0-14 ani este mai mare, de 19%, ponderea celor cu vârsta între 15-39 ani este de 55,8%, fiind un procent ridicat, iar cei cu vârsta între 40-64 ani reprezintă 29,9% din populație.

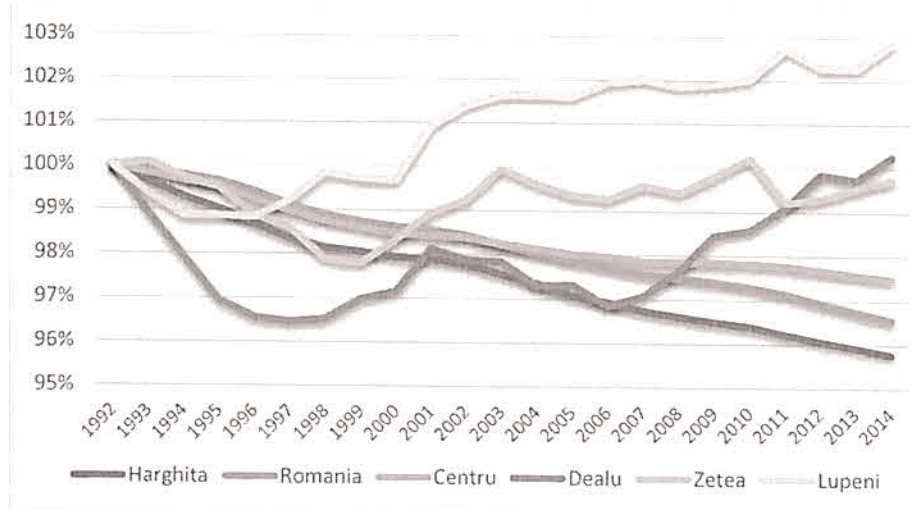
În anul 1992, ponderea grupei de vârstă de 65 de ani și peste era aproximativ 14%, la fel ca și în anul 2014 (media județeană și națională fiind în jur de 10% în 1992, respectiv 15% în 2014). Segmentul populației de 0-4 ani era de 7% în 1992, identic cu valorile județene și naționale, în anul 2014 însă este mai ridicată decât media județeană sau națională, îmbătrânirea populației la nivel județean sau național fiind mult mai accentuată ca în comuna Dealu, unde evoluția demografică este stabilă.



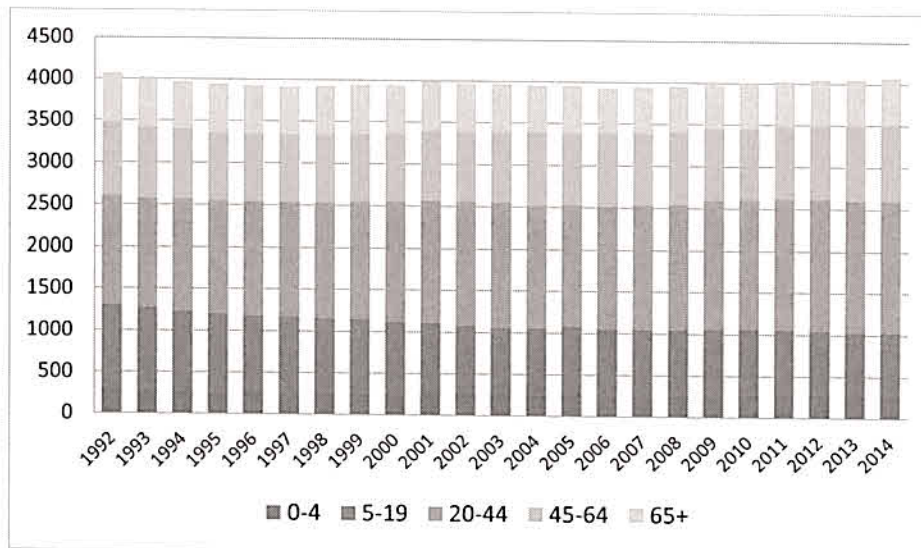


Indicele de îmbătrânire arată care este raportul populației în vârstă la 100 de locuitori cu vârsta de sub 15 ani. Indicele de îmbătrânire al comunei Dealu este de 75,4%, fiind una dintre localitățile cu cea mai tânără populație, raportat la indicele de 90,1% la nivel județean și de 101,9% la nivel național. Între localitățile din județul Harghita există alte câteva comune cu indice de îmbătrânire sub 100%, dar există și câteva unde această cifră depășește 100% cum ar fi Dănești (139,8%), Cîrța (127,2%) sau Ulieș (121,8%).

#### **Evoluția populației între anii 1992-2013**



#### **Structura de vârstă a populației 1990-2013**



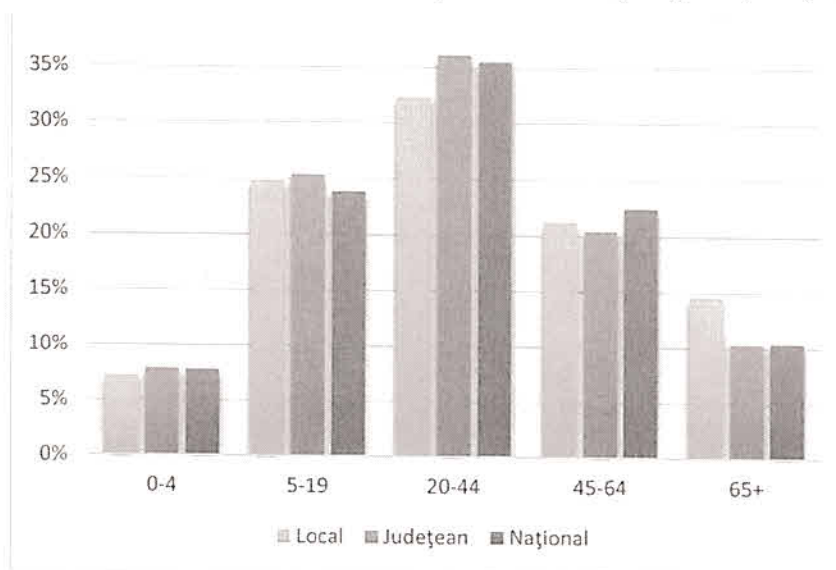


### Populația pe sexe și grupe de vârstă

	Grupa de vârstă				
	0-14	15-39	40-64	65+	
Dealu	19	55.8	29.9	14.3	119
Masculin	18.2	56.9	31.3	11.7	118.2
Feminin	19.9	54.5	28.4	17	119.9

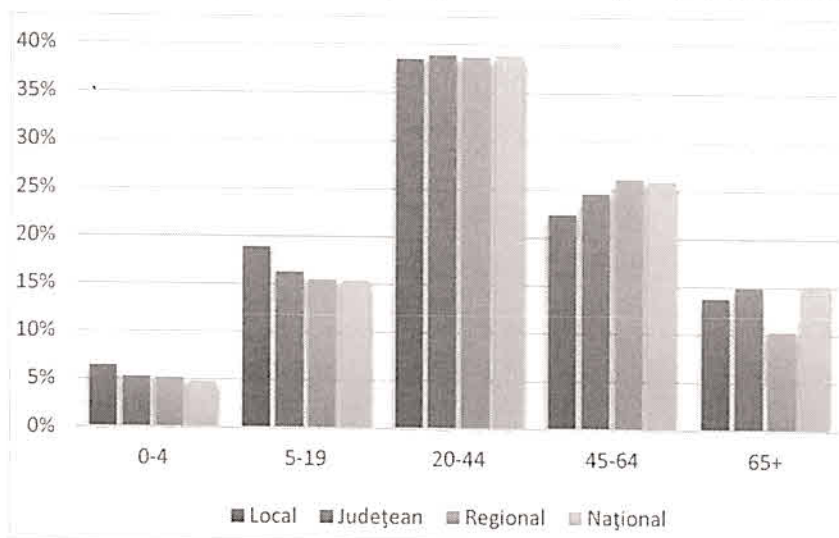
Sursa: RPL 2011. (INS 2013)

### Structura de vârstă a populației a comunei, raportat la nivel județean și național - 1992



8

### Structura de vârstă a populației a comunei, raportat la nivel județean și național - 2014





### Indice de îmbătrânire și ratele de dependență

	Indice de îmbătrânire	Rata de dependență (persoane în vârstă)	Rata de dependență (copii)	Rata de dependență
CÎRȚA	127.2	28.8	22.6	51.4
CIUCSANGEORGIU	83.0	27.0	32.5	59.4
COZMENI	59.0	21.3	36.1	57.4
DANESTI	139.8	31.0	22.2	53.2
<b>Dealu</b>	<b>75.4</b>	<b>21.5</b>	<b>28.5</b>	<b>50.0</b>
LUNCA DE SUS	78.9	21.7	27.5	49.3
MIHAILENI	109.7	29.2	26.7	55.9
jud. Hargita	90.1	22.7	25.3	48.0
Romania	101.9	23.6	23.2	46.8
Maghiari din Romania	143.7	28.9	20.1	49.0

Sursa: RPL 2011. INS 2013

### Mișcarea demografică și migrația populației

#### Evoluția numărului de nașteri și decese

Pentru analiza evoluției demografice din Dealu, a fost examinată mișcarea naturală a populației, ceea ce reprezintă evoluția numărului de nașteri și decese. În cazul analizelor demografice la nivel comunal, în general se poate constata o fluctuație mai accentuată a datelor din cauza numărului redus de cazuri. În comuna Dealu, în perioada 1992-2013, numărul anual al nașterilor este între 43 și 67, respectiv 33 și 74 în cazul deceselor.

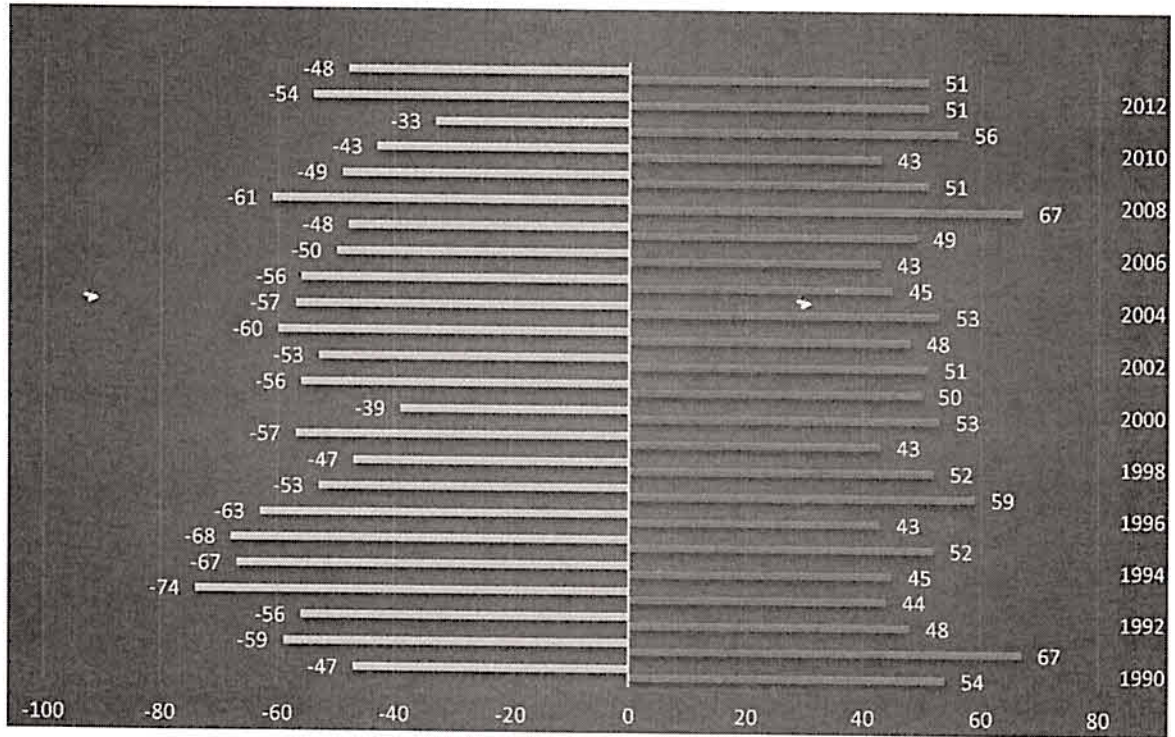
În cazul nașterilor, în perioada 1992-2005 numărul raportat la 1000 de locuitori este de 10-15 persoane, fiind mai ridicată decât valorile județene sau naționale. După 2006, numărul nașterilor crește, chiar dacă se înregistrează fluctuații, atingând valori între 12-17 (excepție fiind anul 2010 cu o valoare de 10), fiind peste media județeană și națională.

În cazul deceselor, situație este mai gravă decât la nivel județean sau național. Între anii 1992-1998 numărul deceselor la 1000 de locuitori scade de la 18 la 12. Între anii 1999-2013 se înregistrează valori între 12 și 15, valori sub 12 fiind înregistrate doar în anii 2000 și 2011, în timp ce media județeană și națională este între 11-12.

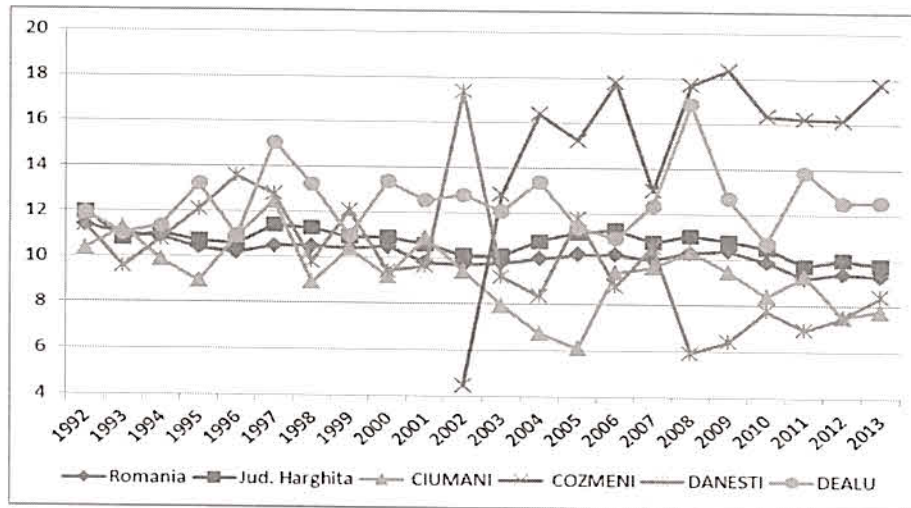
Sporul natural al unei populații este determinată din diferența numărului de nașteri și numărul deceselor raportat la o mie de locuitori. În perioada 1992-2009 sporul natural în cazul comunei Dealu este fluctuantă, dar mai degrabă negativă, valorile anuale fiind între 0 și -5%, având cauze naturale. Între anii 2007 și 2013 sporul natural devine pozitivă, chiar dacă valorile înregistrate fiind mici, între 0 și 2%, cu excepția anului 2011, când a atins valoarea de 5%.



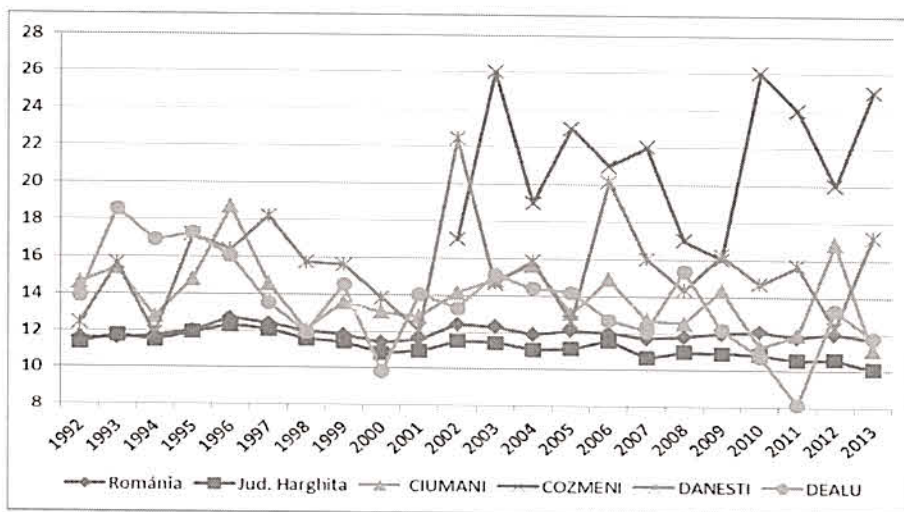
**Numărul nașterilor și decesurilor, anii 1990-2013**



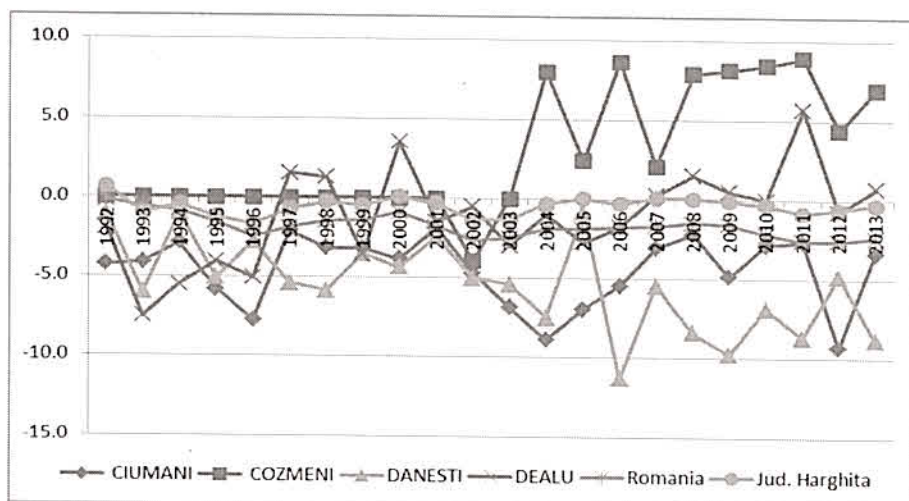
**Născuți vii la 1000 de locuitori, anii 1992-2013**



**Număr de decese la 1000 de locuitori, anii 1992-2013**



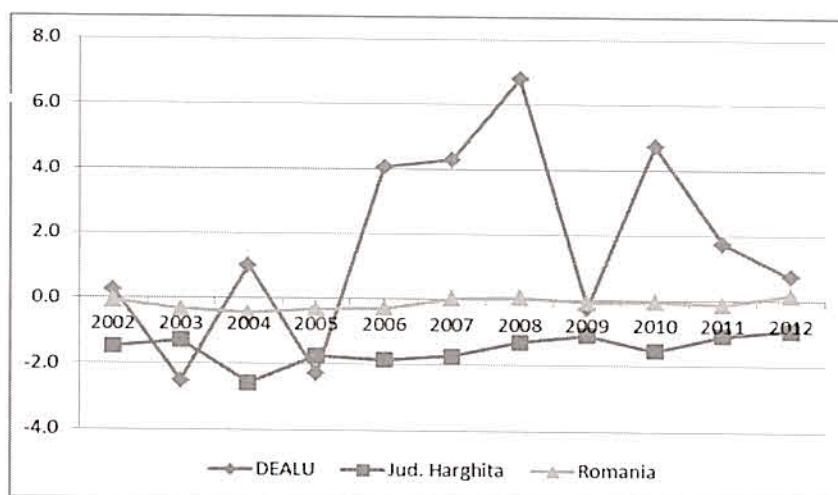
**Rata sporului natural la 1000 locuitori, la nivel comunal, județean și național, anii 1992-2013**



### Evoluția migrației

Rata soldului migratoriu în comuna Dealu este pozitivă începând cu anul 2002, între 2002 și 2012 numărul persoanelor stabiliți în comună fiind cu 74 mai mare decât celor care a părăsit comuna. Procentual, rata netă a migrației în comuna Dealu este 2 și 8 persoane între anii 2002-2014, în timp ce în la nivel județean rata netă a migrației este între 0 și -2.

#### **Rata soldului migrator, perioada 2002-2012**



Numărul anual plecărilor cu domiciliu este între 18 și 118 în perioada 2002-2012, în total 469 de persoane s-au stabilit, în timp ce 296 de persoane au părăsit comuna definitiv. Se poate constata că rata pozitivă a mișcării migrator a putut compensa în totalitate sporul natural ușor negativ, și începând cu anul 2006 numărul locuitorilor din comună crește în mod constant, înregistrând un spor total de 67 de locuitori.

#### **Migrația și sporul natural în perioada 2002-2012**

DEALU	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Total
Sold migratoriu	1	-10	4	-9	16	17	27	-1	19	7	3	74
Spor natural	-2	-12	-4	-11	-7	1	6	2	0	23	-3	-7
Spor total	-1	-22	0	-20	9	18	33	1	19	30	0	67

#### Prognoza privind numărul și structura populației

Pe baza datelor demografice din perioada 2009-2014 se poate realiza o prognoză privind evoluția populației până la finele perioadei de programe, adică până în anul 2020. În cazul în care raportul dintre natalitate și mortalitate rămâne la nivelul mediei din anii 2009/2014, iar rata soldului migratoriu va fi 0 în perioada 2015-2020, până în anul 2020, populația comunei va atinge numărul de 4049 de locuitori, ceea ce înseamnă o creștere de 3,6%.

Schimbări majore pot fi prognozate în ceea ce privește structura de vârstă al populației. Ponderea grupei de vârstă 0-4 ani va scădea cu 10,7%, iar ponderea grupei de vârstă 5-14 ani va crește cu 4,8%. La segmentul populației de 65 de ani și peste va înregistra o creștere de



29,9%. Îmbătrânirea populației se poate tempera dacă rata soldului migrator va fi pozitivă, și va crește segmentul populației aptă de muncă, și în același timp se poate modera și scăderea populației din grupa de vârstă 0-4 ani.

**Numărul locuitorilor, pe vârstă și sex, 2011, 2020 (prognoză)\***

RPL 2011	Sub 5	5 - 14	15 -39	40 - 64	65+	Total
Masculin	138	224	773	624	234	1993
Feminin	125	256	663	544	326	1914
Total	263	480	1436	1168	560	3907
Total (%)	6.7	12.3	36.8	29.9	14.3	100.0
Prognoză 2020						
Masculin	120	261	629	720	338	2067
Feminin	115	243	637	599	387	1981
Total	235	503	1267	1319	726	4049
Total (%)	5.8	12.4	31.3	32.6	17.9	100.0
Evoluție 2011-21 (%)	-10.7	4.8	-11.8	12.9	29.6	3.6

Sursa: RPL 2011, Date privind mișcări demografice (INS, 2015)

*\*Informații metodologice: Prognoza a fost realizată cu ajutorul metodei cohorte-componentă simplificată. Prognoza se va confirma în cazul în care ipoteză că evoluția numărului de nașteri și decese în perioada 2015-2020 va fi asemănător celui din perioada 2009-2014 se confirmă. Evoluția structurii de vârstă a populației a fost calculată pe baza datelor din RPL 2011.*



## Starea de sănătate al populației

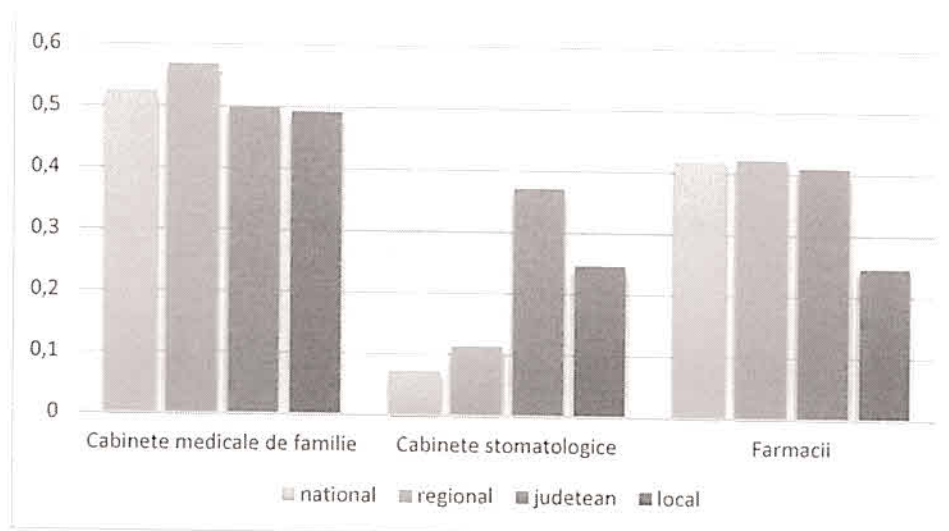
### Date și situația sistemului sanitar

În comună există două cabinete medicale de familie și un cabinet de stomatologie, respectiv o farmacie. Numărul cabinetelor medicale de familie pe teritoriul comunei, calculat la 1000 de locuitori este de 0,49, aproape identic cu media de 0,5 la nivel județean sau național. În cazul cabinetelor de stomatologie și a farmaciilor, valoarea de 0,24, calculat la o mie de locuitori, este sub media județeană. Din cauza nivelului redus a valorilor, calcularea indicilor va fi sensibil influențată de nivel redus al cazurilor, alte facilități din domeniul sănătății fiind disponibile doar în afara comunei.

Pentru măsurarea stării de sănătate la nivelul comunei există foarte puține indicatori. Una dintre ele este rata brută a mortalității infantile, a cărei valoare fluctuează din cauza numărului redus de cazuri, din acest motiv calculele au fost efectuate pe perioade mai lungi. În anii de după 1990 rata brută a mortalității infantile în comuna Dealu era de 27,6‰, mult mai ridicat decât cel județean și național, dar între anii 2000-2008 scade la 9,8‰, sub media județeană și națională, iar începând cu anul 2009 nu s-a înregistrat nici un caz de mortalitate infantilă.

Rata mortalității infantile este însă semnificativ mai mare între anii 2000-2008 decât valorile înregistrate în majoritatea statelor europene.

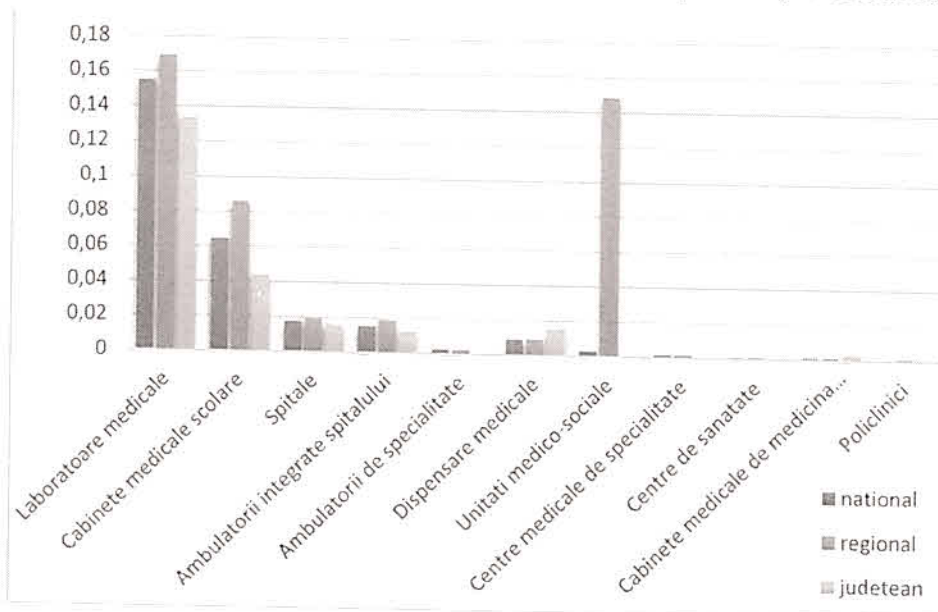
### **Unități de sănătate publică la 1000 de locuitori (cabinet medical, cabinet stomatologic, farmacie)**







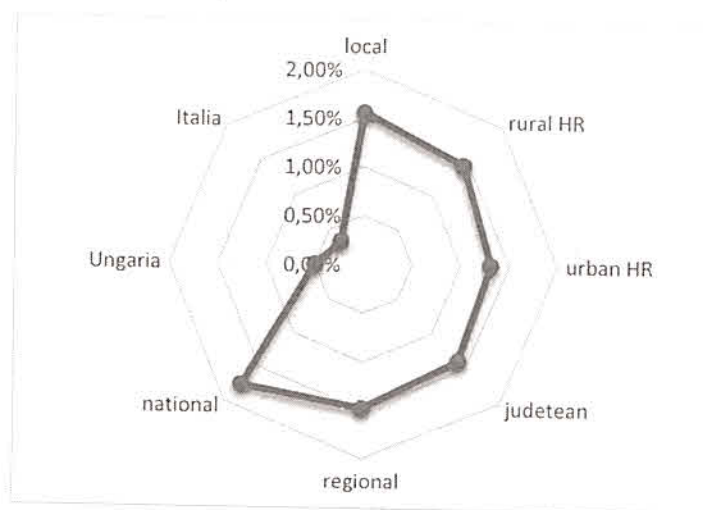
**Unități de sănătate publică inexistente la nivel local (unitate/1000 de locuitori)**



**Rata mortalității infantile în câteva comune, în județul Harghita și România, anii 1990-2013**

	1990-1999	2000-2008	2009-2013
Romania	22.5	15.5	9.4
Jud. Harghita	16.1	11.5	10.7
Cîrța	23.6	2.6	15.0
Ciucsângeorgiu	28.0	19.7	19.3
Dealul	27.6	9.8	0.0
Lunca de Sus	38.5	12.9	10.2
Tomești		8.3	7.8
Ulieș	0.0	27.6	0.0

**Mortalitatea infantilă la nivel internațional 1992-2013**





#### Satisfacția privind serviciile de sănătate

Rezultatele sondajului arată că locuitorii sunt mai degrabă mulțumiți cu serviciile medicului de familie: 54,6% foarte mulțumit, 41,7% destul de mulțumit, 1,9% nu prea mulțumit, 1,9% deloc mulțumit. În ceea ce privește serviciul de îngrijire medicală la domiciliu 46,8% sunt foarte mulțumiți, și aproape 50% sunt destul de mulțumiți cu serviciile asigurate. Raportat la rezultate județene și raportat la cele 12 comune din județul Harghita, în comuna Dealu este cea mai mică ponderea celor foarte mulțumiți, la fel și ponderea celor nemulțumiți.

#### În ce măsură sunteți mulțumit de posibilitățile de îngrijire medicală din localitate? (%)

Dealu	Foarte mulțumit (1)	Destul de mulțumit	Nu prea sunt mulțumit	Deloc mulțumit
a. Serviciile medicului de familie	54.6%	41.7%	1.9%	1.9%
b. Îngrijire medicală la domiciliu (ex. Caritas)	46.8%	49.4%	1.3%	2.5%

Comune din județul Harghita (12)	Foarte mulțumit	Destul de mulțumit	Nu prea sunt mulțumit	Deloc mulțumit
a. Serviciile medicului de familie	72.7%	21.8%	5.5%	
b. Îngrijire medicală la domiciliu (ex. Caritas)	70.2%	25.3%	3.7%	0.8%

Sondajul de opinie efectuat a urmărit să afle și locul de unde accesează diferitele servicii medicale. Pentru examinări la medicul de familie 66,7% dintre respondenți optează pentru cabinetul medical local, 0,9% în Miercurea-Ciuc, iar 9,6 în alte localități. În cazul tratamentelor stomatologice 20,8% optează pentru cabinetul local, 0,8% în Miercurea-Ciuc, iar majoritatea au ales un cabinet stomatologic din Odorheiu Secuiesc (49,2%), 7,5% într-o altă localitate decât cele menționate, iar 21,7% nu a solicitat nicăieri tratament stomatologic.

Ceea mai mare parte a celor intervievați nu a solicitat alte tipuri de servicii medicale. Cei care solicită și alte tipuri de servicii medicale în general optează pentru serviciile oferite în Odorheiu Secuiesc (63,3%), cu excepția anumitor analize de laborator, care sunt disponibile și local (28,3%). În ceea ce privește calitatea serviciilor medicale, majoritatea respondenților erau foarte mulțumiți ori destul de mulțumiți.

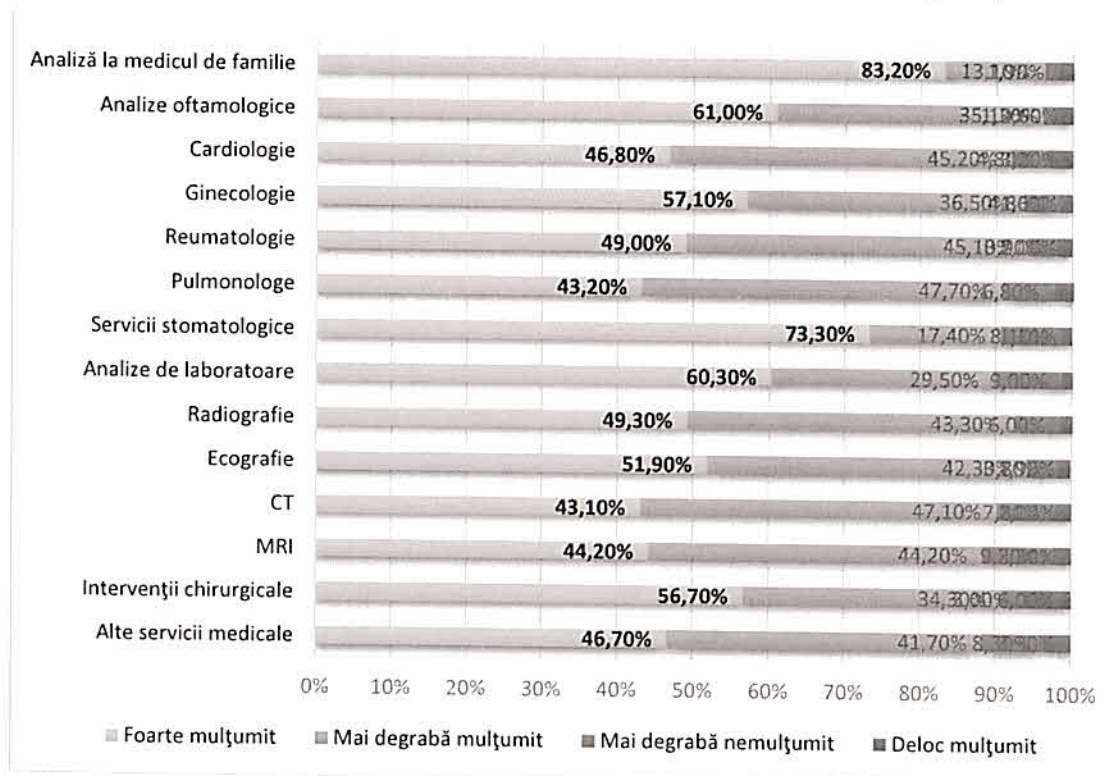


Unde apeleți la următoarele servicii?

Serviciu medical	Nicăieri	În comună	Miercurea Ciuc	Odorheiu-Secuiesc	Târgu Mureș	Alt-undeva
Control la medicul de familie	4.2%	66.7%		0.9%		9.6%
Control oftalmologic	28.3%	0.8%				
Cardiologie	40.3%	1.7%		49.6%	0.8%	7.6%
Ginecologie	40.0%	0.8%		51.7%		7.5%
Reumatologie	50.0%	0.8%		40.8%	0.8%	7.5%
Pulmonologie	55.8%		0.8%	35.8%		7.5%
Stomatologie	21.7%	20.8%	0.8%	49.2%		7.5%
Analize de laborator	28.3%		0.8%	63.3%		7.5%
Radiologie	37.5%	0.8%	1.7%	52.5%		7.5%
Ultrasunet	50.0%		0.8%	40.8%	0.8%	7.5%
CT	50.8%		0.8%	40.0%	1.7%	6.7%
MRI	57.5%		0.8%	33.3%	1.7%	6.7%
Operație	37.5%		4.2%	40.0%		
Alte servicii clinice	43.3%		2.5%	44.2%	2.5%	7.5%



**Cât de mulțumit sunteți de serviciile primite? (1-Foarte mulțumit, 4-Deloc mulțumit)?**





## Educația și formarea profesională

### Situația și dotarea unităților de învățământ

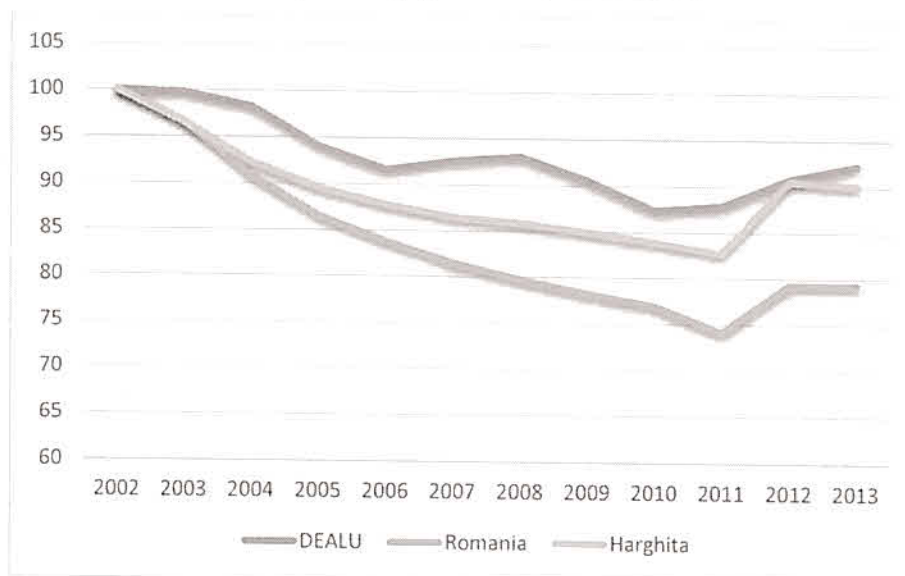
Elevii din Dealu pot frecventa în comună clasele primare și gimnaziale la școala generală din comună. În anul școlar 2013/2014 în clasele I-IV erau înscrise 205 elevi, iar în clasele V-VIII 166 de elevi. La fel și la nivel județean, numărul copiilor din clasele I-IV era mai mare, datorită faptului că numărul de nașteri era ridicat în perioada 2004-2008, iar pe de altă parte datorită abandonării școlare în clasele V-VIII, în special în cazul copiilor dezavantajați. Infrastructura educațională este alcătuită din 31 cadre didactice, 23 săli de clase, două laboratoare, 42 de calculatoare PC și 3 săli de sport.

Între anii 2002-2008 numărul copiilor înscriși în școală a scăzut cu 10%, dar începând din 2009, deși există fluctuații anuale, numărul elevilor a rămas stabil, în timp ce în aceeași perioadă, la nivel național numărul copiilor înscriși a scăzut cu 20%, iar la nivel județean cu 10%.

### *Elevi înscriși, cadre didactice, infrastructura școlară în anul școlar A 2013/14 în comună*

2013	Elevi înscriși	Din care		Cadre didactice	Săli de clase k	Laboratoare	PC-uri	Săli de sport
	Total	Elementar	Gimnazial					
jud. HARGHITA	29353	16355	12998	2307	2355	322	5200	135.0
DEALU	371	205	166	31	23	2	42	3.0

### *Evoluția populației școlare la nivel primar și gimnazial, 2002=100%*



În anul 2002 raportul cadrelor didactice la 100 de copii era de 8,7 (aproape identic cu cel județean de 8,4 și mai mare decât cel național de 6), în anul 2013 raportul era de 8,4 cadre didactice la 100 copii (mai mare de media județeană de 7,9), datorită modificării numărului de elevi. Raportul laboratoarelor la 100 de copii este în jurul cifrei 5, atât în anul 2007 cât și în 2013 (mult sub media națională de 12 și cea județeană de 11). La 100 copii se pot calcula 11 calculatoare, atât în 2007 cât și în 2013 (media națională și județeană fiind în jurul a 17 PC la 100 de copii), iar raportul sălilor de studiu la 100 de copii era de 16,1 elevi/sală, mai mare decât media județeană de 12,5, dar sub valorii naționale de 29 elevi/sală.



**Indicatori privind infrastructura școlilor (cadre didactice, laboratoare, PC-uri la 100 de elevi, elevi/săli de curs) 2002-2013**

	Cadre didactice la 100 de elevi			Laboratoare la 100 de elevi			PC-uri la 100 de elevi		Nr. elevi /1 sală de curs
	2002	2007	2013	2002	2007	2013	2007	2013	2013
România	6.0	5.4	5.9	8.6	9.3	12.6	8.6	16.8	29.0
Jud. Harghita	8.4	7.7	7.9	6.9	8.8	11.0	13.1	17.7	12.5
<b>Dealu</b>	<b>8.7</b>	<b>7.5</b>	<b>8.4</b>	<b>5.0</b>	<b>5.4</b>	<b>5.4</b>	<b>11.6</b>	<b>11.3</b>	<b>16.1</b>
Cirța	7.9	7.0	7.4	1.8	3.3	3.9	8.0	10.2	17.1
Ciucsângeorgiu	8.7	7.7	7.9	6.4	4.1	3.7	7.1	10.5	15.9
Ciumani	8.0	6.8	6.7	7.7	8.5	11.7	4.0	14.3	13.7
Cozmeni		7.9	6.7		5.6	4.5	9.0	8.9	22.4
Dănești	6.7	9.0	9.8	4.8	4.7	5.2	18.5	16.1	11.4
Lunca de Sus	11.1	9.6	6.9		2.5	11.0	13.9	28.6	9.6
Mihăileni	10.7	11.8	8.1		5.1	17.1	6.2	16.7	13.8
Păuleni-Ciuc	11.7	12.3	10.9	9.7	9.4		6.6	19.3	11.9
Plăieșii de Jos	12.5	10.1	8.6	3.4	3.5	5.6	7.3	7.2	16.3
Sântimbru		6.6	6.9		6.0	5.0	6.6	14.4	20.2
Tomești		6.1	7.5		0.0	0.0	5.3	6.2	17.5
Ulieș	11.7	9.8	11.5		9.8	16.4	6.9	12.3	15.3

Atitudinea față de școală, educație

Conform rezultatelor sondajului de opinie efectuat în comuna Dealu 25,5% din populație are copii școlari (I-VIII clase), în timp ce media celor 12 comune analizate este de 23,1%. Dintre aceștia 85,7% și-au înscris copiii la școala locală, 10,7% a optat pentru o școală în cel mai apropiat oraș, 3,6% a ales o altă localitate. La nivelul celor 12 localități examinate din județul Harghita, 89,5% au răspuns că copiii învață la școala locală, 7% că în cel mai apropiat oraș, iar 3,5% că altundeva (comuna învecinată, în străinătate, eventual Cluj). 81,5% dintre cei care n-au copii, ar înscrie viitorii lor copii la școala locală (media județeană fiind de 88,5%).

Analiza atitudinilor față de educația indică un anumit scepticism în cazul comunei Dealu. Dintre cei chestionați 30,7% nu sunt de acord, respectiv 23,7% nu sunt de acord parțial cu afirmația că nu merită să petreci prea mulți ani învățând, pentru că oricum nu poți trăi decent din asta. 44,3% sunt de acord, 31,3% parțial de acord, că învățământul este mai important decât orice altceva, de fapt toți ar trebui să învețe cât de mult pot.



### Atitudinea față de învățare

1. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații	Dezacord total	Dezacord parțial	Acord parțial	Acord total
<b>Dealu</b>				
1. În ziua de azi nu merită să petreci prea mulți ani învățând, pentru că oricum nu poți trăi decent din asta.	30.7%	23.7%	29.8%	15.8%
2. Să înveți este mai important decât orice altceva, de fapt toți ar trebui să învețe cât de mult pot.	5.2%	19.1%	31.3%	44.3%
<b>Comune din județul Harghita (12)</b>				
1. În ziua de azi nu merită să petreci prea mulți ani învățând, pentru că oricum nu poți trăi decent din asta.	43.6%	23.5%	20.6%	12.3%
2. Să înveți este mai important decât orice altceva, de fapt toți ar trebui să învețe cât de mult pot.	4.0%	8.5%	29.1%	58.3%

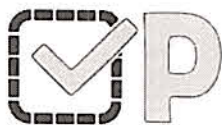
Satisfacția privind școala locală a fost măsurată prin patru puncte de vedere.

În cazul întrebărilor privind școala generală (clasele V-VIII), cei mai mulți sunt mulțumiți cu starea clădirii, 65,3% fiind foarte mulțumiți, cu mult peste media comunelor analizate, 15,8% sunt parțial mulțumiți, așadar ponderea celor mulțumiți fiind în total 81,1%. În ceea ce privește dotările școlii, cei comuna Dealu sunt mult mai mulțumiți decât în celelalte comune, (în total 68,4%, din care 23,8% foarte mulțumiți și 44,6% parțial mulțumiți), de asemenea 15% sunt nemulțumiți. Cu privire la pregătirea cadrelor didactice, numărul titularilor și programa școlară, locuitorii comunei sunt mai mulțumiți față de celelalte comune (70 – 67 – 60% fiind procentul celor mulțumiți ori parțial mulțumiți.)

Ponderea celor care nu au putut răspunde la întrebările legate de școală este 13-22% (procentaj mai mic decât media județeană).

Se poate realiza o comparație cu nivelul de satisfacție al populației cu privire la școala locală în comunele din județul Harghita (12): 37,3% este foarte mulțumit cu starea clădirilor, în ceea ce privește dotările, pregătirea cadrelor didactice și numărul cadrelor titulare 21,5%, cu programa școlară este foarte mulțumită 19,4%, iar 25-31% este în general mulțumită cu aceste aspecte. Ponderea celor nemulțumiți de starea clădirilor este 3,4%, în celelalte chestiuni nemulțumirea este între 5-7%, iar ponderea celor foarte nemulțumiți este de 1%.

Satisfacția cu starea clădirii școlii elementare (clasele I-IV) este peste cea măsurată în cazul școlii generale, 70% dintre respondenți sunt foarte mulțumiți, 26,7 parțial mulțumiți. Totuși există diferențe semnificative între satele componente al comunei (starea clădirii se diferă în fiecare sat). În satul Fâncel ponderea celor foarte mulțumiți cu starea clădirii este de 75%, în Tămașu acest procent este de 100%, în schimb în Tibod ponderea celor foarte mulțumiți este de 33,3%, în Ulcani doar de 12,5%. În privința dotărilor școlii cei mai mulțumiți sunt cei din Fâncel și Tămașu, iar cei mai nemulțumiți sunt cei din Tibod și Ulcani. Aceeași tendință este și în ceea ce privește pregătirea cadrelor didactice, în Fâncel și Tămașu locuitorii sunt mulțumiți, în timp ce în Ulcani nici o persoană nu este mulțumită (75% dintre respondenți nu au putut formula un răspuns, iar din 25% în același proporție sunt parțial sau foarte



nemuțumiți). În Tibod, ponderea celor nemuțumiți cu pregătirea cadrelor didactice este de 66%.

**În ce măsură sunteți mulțumit de școala generală locală (clasele 5-8) din următoarele puncte de vedere?**

A. Dealu	NȘ/NR	Foarte mulțumit	Parțial mulțumit	Parțial nemulțumit	Foarte nemulțumit
1. Starea clădirii în care se află școala	12.9%	65.3%	15.8%	4.0%	2.0%
2. Dotarea școlii cu materiale didactice	16.8%	23.8%	44.6%	11.9%	3.0%
3. Pregătirea cadrelor didactice	17.2%	30.3%	39.4%	8.1%	5.1%
4. Numărul cadrelor didactice titulari	20.2%	17.2%	49.5%	9.1%	4.0%
5. Programa școlară pe discipline	22.2%	18.2%	42.4%	8.1%	9.1%

B. Comune din județul Harghita (12)	NȘ/NR	Foarte mulțumit	Parțial mulțumit	Parțial nemulțumit	Foarte nemulțumit
1. Starea clădirii în care se află școala	29.0%	37.3%	28.8%	3.4%	1.3%
2. Dotarea școlii cu materiale didactice	40.8%	21.5%	31.0%	5.3%	1.5%
3. Pregătirea cadrelor didactice	44.1%	21.5%	25.7%	7.7%	1.0%
4. Numărul cadrelor didactice titulari	44.1%	21.5%	25.7%	7.7%	1.0%
5. Programa școlară pe discipline	45.8%	19.4%	26.2%	6.9%	1.7%





**În ce măsură sunteți mulțumit de școala generală locală (clasele 1-4) din următoarele puncte de vedere? – Răspunsuri pe localități (N=145)**

Punct de vedere	Localitatea	NȘ/NR	Foarte mulțumit	Parțial mulțumit	Parțial nemulțumit	Foarte nemulțumit	Total
Starea clădirii în care se află școala	Dealu	1.7%	70.0%	26.7%	1.7%		100.0%
	Fâncel		75.0%		25.0%		100.0%
	Sâncrai	12.1%	57.6%	18.2%	9.1%	3.0%	
	Tămașu		100.0%				
	Ulcani		12.5%		12.5%	75.0%	100.0%
	Tibod		33.3%		16.7%	50.0%	100.0%
	Total comună		4.3%	62.4%	18.8%	6.0%	8.5%
Dotarea școlii cu materiale didactice	Dealu	1.7%	26.7%	58.3%	10.0%	3.3%	100.0%
	Fâncel	25.0%	75.0%				100.0%
	Sâncrai	18.2%	36.4%	30.3%	6.1%	9.1%	100.0%
	Tămașu		83.3%	16.7%			
	Ulcani	62.5%	12.5%		12.5%	12.5%	
	Tibod	50.0%	16.7%			33.3%	100.0%
	Total comună						100.0%
Pregătirea cadrelor didactice	Dealu	3.4%	41.4%	44.8%	10.3%		100.0%
	Fâncel		75.0%	25.0%			100.0%
	Sâncrai	18.2%	42.4%	24.2%	9.1%	6.1%	
	Tămașu		66.7%	33.3%			
	Ulcani	75.0%			12.5%	12.5%	100.0%
	Tibod	50.0%	16.7%	16.7%		16.7%	100.0%
	Total comună		14.8%	40.0%	33.0%	8.7%	3.5%
Numărul cadrelor didactice titulari	Dealu	6.9%	22.4%	58.6%	8.6%	3.4%	100.0%
	Fâncel		100.0%				100.0%
	Sâncrai	21.2%	39.4%	33.3%	3.0%	3.0%	100.0%
	Tămașu		50.0%	50.0%			
	Ulcani	75.0%	12.5%		12.5%		
	Tibod	50.0%	16.7%	16.7%		16.7%	100.0%
	Total comună		17.4%	30.4%	42.6%	6.1%	3.5%
Programa școlară pe discipline	Dealu	5.2%	22.4%	46.6%	13.8%	12.1%	100.0%
	Fâncel		75.0%	25.0%			100.0%
	Sâncrai	18.2%	30.3%	36.4%	12.1%	3.0%	
	Tămașu		50.0%	50.0%			
	Ulcani	75.0%	12.5%		12.5%		100.0%
	Tibod	50.0%	16.7%		16.7%	16.7%	100.0%
	Total comună		15.7%	27.0%	37.4%	12.2%	7.8%



Formarea profesională, perfecționare

Pentru a forma o imagine clară asupra acestui domeniu, la început a fost verificată măsura în care în munca zilnică sunt folosite cunoștințele acumulate la școală sau la facultate. Doar 7,5% dintre cei chestionați pot folosi aceste cunoștințe în totalitate, 23,7% în mare parte, 55,9% într-o mică măsură și 12,9% deloc.

Comparat cu rezultatele din cele 12 comune analizate, respondenții din comuna Dealu, care au reușit să folosească în totalitate cele învățate în anii de studiu, reprezintă jumătate față de numărul persoanelor din alte comune, acest lucru fiind valabil și în cazul celor care nu pot utiliza deloc aceste cunoștințe. Numărul celor care în mare măsură utilizează cunoștințele acumulate în anii de școală la locul de muncă este aproape identic cu media celor 12 comune harghitene.

În ce măsură folosiți în munca Dvs. cunoștințele acumulate în școală/la facultate? (se ia în considerare cel mai înalt nivel de educație)

	Răspunsuri				Total
	În totalitate	În mare parte	Puțin	Deloc	
Dealu	7	22	52	12	93
	7.50%	23.70%	55.90%	12.90%	100.00%
Ulieș	20	24	60	12	117
	17.10%	20.50%	51.30%	10.30%	100.00%
Comune din	270	347	641	360	1619
Județul Harghita (12)	16.70%	21.40%	39.60%	22.20%	100.00%

24

Dintre cei interogați, 35,8% a participat deja la un curs de perfecționare sau recalificare, iar dacă ar fi organizate noi cursuri de formare în domeniile de interes, atunci 45,8% ar urma cursul respectiv iar 72,5% ar recomanda copilului său.

În comunele din județul Harghita (12), în medie 40,6% dintre chestionați a participat, 39,3% ar participa în viitor la un curs de perfecționare sau de recalificare, respectiv 82,3% ar propune copilului său să participe.

Dintre cei care ar opta pentru un curs de recalificare sau de perfecționare, 7,5% ar opta pentru un curs de scurtă durată, 37,5% pentru școală profesională, 42,5% pentru studii postliceale, iar 12,5% pentru studii universitare. La nivel județean (12 comune), în medie 16,7% dintre cei chestionați ar opta pentru facultate, 13% pentru postliceal, iar 40,8% ar alege un alt tip de curs.

În celelalte comune mai multe persoane ar continua studiile, 16,7% ar opta pentru studii universitare, 13% studii postliceale, iar în cazul cursurilor profesionale de durată scurtă această proporție ar fi 40,8%.

Se poate afirma că locuitorii din Dealu sunt dispuși să învețe și să se perfecționeze, principala opțiune fiind studiul postliceal, fiind mai puțin interesați pentru cursurile de scurtă durată.

La întrebarea privind domeniul în care ar dori să fie organizate au răspuns 65% dintre cei chestionați, răspunsurile fiind variate, dar cei mai mulți au indicat ca domenii de interes agricultura, horticultura și dansul.



**Răspunsuri în legătură cu cursurile de perfecționare și recalificare**

Dealu	Da	Nu
Ați luat parte vreodată la curs de perfecționare, recalificare?	35.8%	64.2%
Dacă s-ar organiza cursuri de perfecționare/recalificare într-un anumit domeniu, pentru o anumite meserie, ați participa?	45.8%	54.2%
Ați propune copilului Dvs. să participe la asemenea cursuri?	72.5%	27.5%

Comune din județul Harghita (12)	Da	Nu
Ați luat parte vreodată la curs de perfecționare, recalificare?	40.6%	59.1%
Dacă s-ar organiza cursuri de perfecționare/recalificare într-un anumit domeniu, pentru o anumite meserie, ați participa?	39.3%	60.7%
Ați propune copilului Dvs. să participe la asemenea cursuri?	82.3%	17.2%

**La ce nivel v-ar interesa aceste cursuri de recalificare?**

	Nivel de perfecționare					Total
	Facultate	Postliceal	Nivel școală profesională	Alt tip de curs	NR	
Dealu	5 12.50%	17 42.50%	15 37.50%	3 7.50%	0 0.00%	40 100.00%
Comune din	103	81	179	252	3	618
Jud. Harghita (12)	16.70%	13.10%	29.00%	40.80%	0.50%	100.00%



## Timp liber, cultură, sport

### Forme de petrecere a timpului liber

Pe parcursul sondajului efectuat, cei chestionați au putut exprima opinia despre 17 moduri de petrecere al timpului liber, dacă le place, dacă există posibilitate în comună, sau dacă ar dori să fie asigurate condițiile necesare pentru diverse activități de timp liber. Cea mai populară opțiune este centrul de evenimente (62,8%), urmată de restaurant (55,4%), casa comunitară (53,4%), cafenea/ceainărie (47,6), teatrul, opera (39%), concert de muzică ușoară (30%), cosmetică (35%), trupa de teatru amator și salon fitness/sală de gimnastică (22-22%). Cele mai puține voturi au primit școala populară și grupul de autoinstruire.

În ceea ce privește posibilitățile locale, în cazul cârciumii, discotecii, grupului de teatru amator, centrul de evenimente și casa comunitară, numărul celor care au declarat că există posibilitate este mai mare decât al celor care ar opta pentru ele. În cazul restaurantului, cafenelei, pizzeriei, teatrului, concertelor și parcului de aventuri, numărul celor care ar opta este mai mare decât numărul celor care cred că sunt posibilități locale. La întrebarea cât de des au timp pentru aceste activități, numărul cei mai mulți au declarat că au ocazie lunar respectiv și mai rar, doar puține persoane poate să-și frecventeze mai des petrecerea de timp liber.

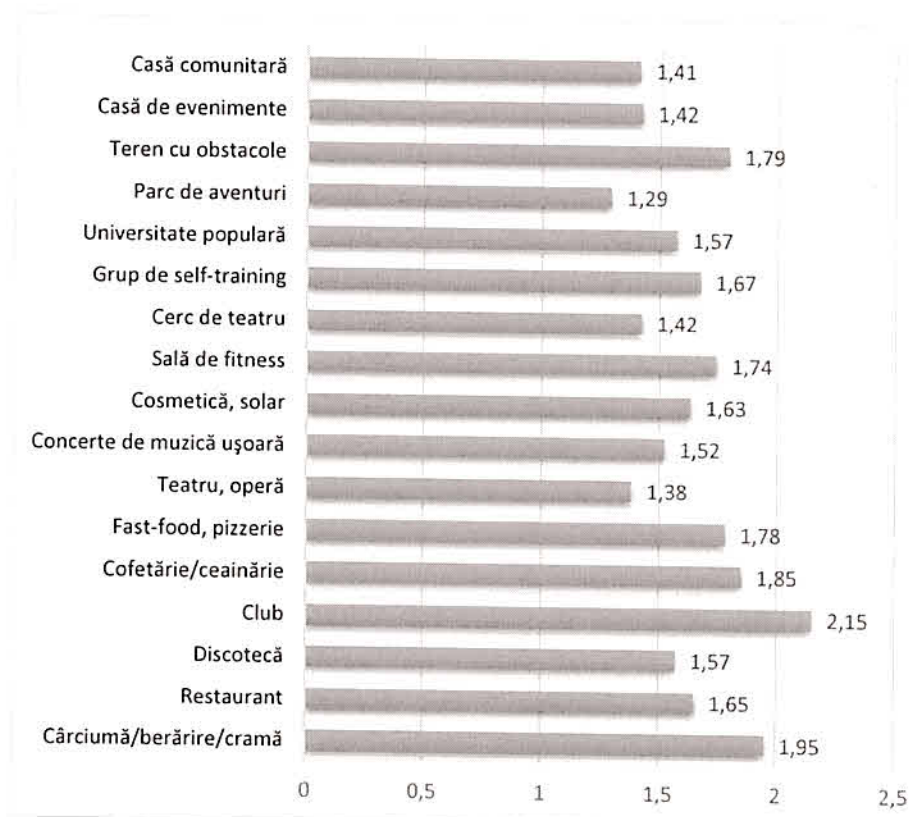
### Ce mod de petrecere a timpului liber vă place? Proporția celor care ar opta pentru ele (%)

Activitate	Dealu	Lunca de Sus	Mihăileni	Păuleni-Ciuc	Plăeșii de Jos	Sântimbru	Tomești	Ulieș	Total jud. Harghita.
Cârciumă/berărie/bar.	46.9	36.8	13.7	34.3	35.2	22.3	47.5	44.4	36.1
Restaurant	55.4	47.9	46.1	57.9	55.1	38.7	61.3	73.4	55
Discotecă	22.2	15.1	6.4	9.4	13.4	11.5	34.5	9.7	21.6
Cluburi	12.5	11.1	3.2	7.9	11.3	4.1	15.1	12.2	11.5
Cafenea/Ceainărie	47.6	49.7	42.7	47.1	44.9	48.8	30.3	41.5	44.2
Fast-food, pizzerie	37.8	25.5	43	38.1	31.8	39.7	30.3	50.4	37.5
Teatru, Operă	39	25.3	46.4	52.5	34.2	52.8	31.1	26.8	38.9
Concert de muzică ușoară	30.5	23.3	44.3	33.6	24	38.2	37	27	30.9
Cosmetică/Solar	35.4	17.9	26.7	19.7	9.7	20.7	26.9	13.8	20.1
Salon fitness, sală de gimnastică	22.2	9.6	12.2	21.6	5.6	18	23.5	13	15.2
Trupă de teatru amator	22.2	4.1	27.7	39.7	27.6	24.4	68.1	34.1	25.8
Grup de autoinstruire	11.1	4.1	17.5	33.8	14.3	8.2	17.6	3.3	13.6
Școală populară	8.6	2.8	17.7	29	21	40.3	16	3.3	15.8
Parc de aventuri	18.5	7.5	19.4	28.1	13.3	22.3	17.6	6.5	16.3



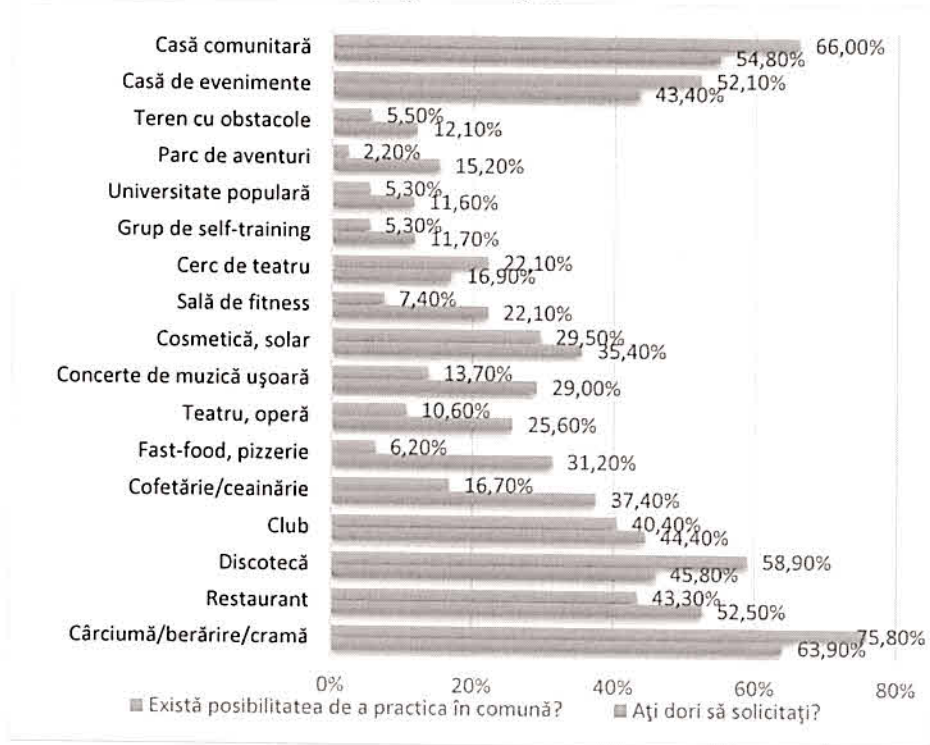
Activitate	Dealu	Lunca de Sus	Mihăileni	Păuleni-Ciuc	Plăieșii de Jos	Sântimbru	Tomești	Ulieș	Total jud. Harghita.
Teren cu obstacole	14.3	6.2	21.2	20.3	12.3	14	21	7.3	14
Centru de evenimente	62.8	11	24	55.8	33.7	31.1	86.6	13	36.1
Casă comunitară	53.4	15.5	91.3	47.1	12.8	44.4	81	14.9	33

**Cât de des aveți timp pentru ele?** (4-de mai multe ori pe săptămână, 3-săptămănal, 2- o dată la o lună, 1-mai rar, 0-niciodată)





**Aveți posibilitate în comună? Dacă nu, ați dori să fie?**





Obiceiurile populației de a practica sportul

Dintre cei intervieuați, 14,5% a afirmat că face sport sau că ar dori să facă. Cele mai populare sporturi sunt: fotbalul (27,1%), înotul (18,6%), handbalul (11,9%), futsal (10,2%), patinaj (8,5%). Frecvența practicării acestora este strâns legat de sportul ales. Astfel pentru fotbal și futsal există condiții pentru practicarea frecventă (33%, respectiv 22% dintre respondenți practică săptămânal), celelalte sporturi fiind practicate lunar sau și mai rar.

La nivel local se practică echitația și motosporturile, 33,3% practică fotbalul în comună, 66,6% în altă localitate. Pentru futsal, handbal, înot, locuitorii din Dealu aleg altă localitate. În cazul patinajului 20% dintre practicanți merg la Gheorgheni, 80% în alte localități.

48,3% au răspuns la întrebarea legat de investiția pentru stimularea activităților sportive. Ca investiție în domeniul sportului, cele mai multe persoane au recomandat bazinul de înot/piscina, urmată de teren de fotbal, diferite terenuri de sport, inclusiv echipamente sportive.

### Ce sport practicați?

	Mihăileni	Cîrța	Ciucsângeorgiu	Cozmeni	Dănești	Dealu	Lunca de Sus
Fotbal	31.10%	17.40%	33.30%	39.20%	20.00%	27.10%	51.40%
Futsal			2.00%			10.20%	5.40%
Hochei	2.20%	4.30%	2.00%	2.00%	14.30%		2.70%
Handbal	8.90%	8.70%	2.00%	7.80%	28.60%	11.90%	13.50%
Patinaj		26.10%	27.50%	5.90%	5.70%	8.50%	13.50%
Tenis	2.20%		3.90%	2.00%			
Tenis de masă							
Înot	2.20%		5.90%	5.90%	17.10%	18.60%	5.40%
Alte sporturi	53.30%	43.50%	19.60%	29.40%	11.40%	15.30%	8.10%



**Cât de des?**

Denumirea	Niciodată	Rar	Lunar	Săptămănal	Aproape zilnic
Fotbal		44.4%	33.3%	22.2%	
Futsal		66.7%		33.3%	
Handbal		100.0%			
Patinaj		60.0%	40.0%		
Înot		100.0%			
Motosport				100.0%	
Echitație					100.0%
Total		57.7%	19.2%	19.2%	3.8%

**Locația**

Denumirea:	De obicei unde îl practicați?			
	În comună	Miercurea Ciuc	Gheorgheni	Altundeva
Fotbal	33.3%			66.7%
Futsal				100.0%
Handbal				100.0%
Patinaj			20.0%	80.0%
Înot				100.0%
Motosport	100.0%			
Echitație	100.0%			
Total		60.0%		10.0%





Servicii sociale și incluziunea socială

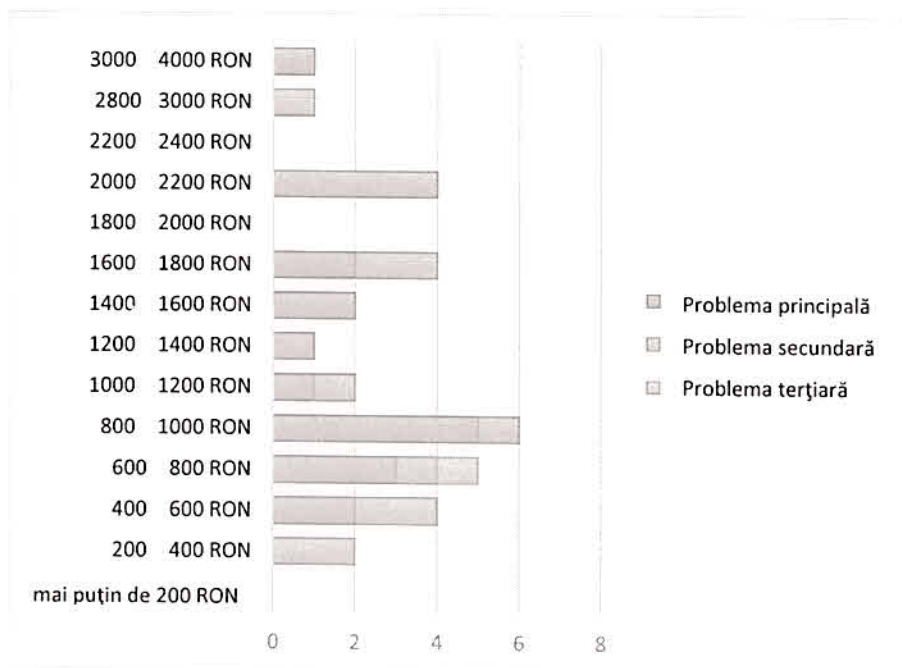
Problemele sociale ale locuitorilor din comună

62,5% dintre chestionați în comuna Dealu au enumerat cel puțin o problemă socială. (11,7% trei probleme, 16,7% două probleme, 34,2% o singură problemă). Ceea mai des întâlnită problemă este lipsa veniturilor, urmată de lipsa locului de muncă pentru una sau mai mulți membri de familie. De asemenea singurătatea, problemele legate de supravegherea copiilor, lipsa consilierii în domeniul sănătății apar printre principalele probleme sociale din comuna. Lista completă problemelor sociale este prezentată în tabelul următor:

	Problema socială	Frecvența
1	Lipsa veniturilor	27,50 %
2	Lipsa locurilor de muncă pentru una sau mai mulți membri de familie	16,67 %
3	Sentimentul singurătății	10,00 %
4	Lipsa sprijinului pentru supravegherea de zi a copiilor mici	6,67 %
5	Lipsa consilierii în domeniul sănătății	5,00 %
6	Greutăți de învățare, rezultate școlare slabe la copii	4,17 %
	Lipsa serviciilor de consiliere cu privire la serviciile sociale de stat și drepturi aferente	4,17 %
	Lipsa pe termen lung al uneia dintre părinți	4,17 %
	Deficiențe fizice în treburi gospodărești	4,17 %
	Conflicte cu copii	4,17 %
11	Lipsa posibilităților de petrecere a timpului liber în afara casei	3,33 %
	Conflicte familiale	3,33 %
13	Lipsa alimentelor de calitate	2,50 %
14	Copii/Tinerii din familie au un anturaj problematic	1,67 %
	Lipsa pe termen lung al ambelor părinți	1,67 %
	Lipsa serviciilor de consiliere pentru găsirea unui loc de muncă	1,67 %
17	Alcoolism	0,83 %
	Îngrijirea de zi unui membru de familie în vârstă/bolnavă	0,83 %

Lipsa veniturilor ca principală problemă a fost indicată de 27,5% dintre cei chestionați, la nivelul satelor cel mai mare procentaj este în cazul satului Dealu (37,7%). Cei mai mulți dintre respondenți au venituri reduse, sub 1000 lei, dar există și persoane care, deși venitul familial în cazul lor este între 1600-1800 sau chiar 2000-2200 lei, consideră care se confruntă cu această problemă.

Lipsa veniturilor, ca problemă socială, în funcție de venitul pe familie

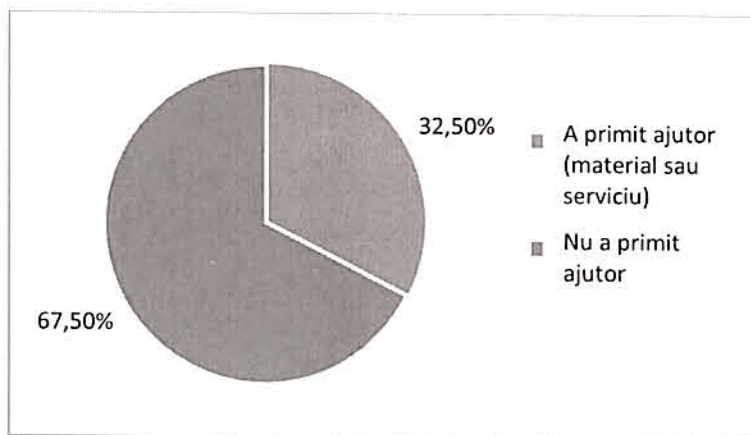


Singurătatea, ca problemă socială este pregnantă în satul Ulcani (din 8 persoane 5 au indicat ca problemă). Tot în Ulcani au un număr ridicat cei care au probleme cu supravegherea de zi al copiilor (12,5), în timp ce în Sâncrai acest procent este de 8,57, iar în Dealu 4,92%. Toți cei care au probleme sociale din cauza lipsei pe termen lung al uneia dintre părinți, locuiesc în satul Dealu.

Resurse și servicii disponibile

În rezolvarea problemelor și situațiilor dificile, majoritatea respondenților (96,7%) au menționat că primesc ajutor din partea familiei și rudelor (90,5% din răspunsuri) ei fiind principala sursă cu care poate să-și rezolve problemele sociale. Alte opțiuni sunt: vecinii și prietenii (3,3%), autoritățile locale (2,6%), sau organizații de profil social (2,6%). Segmentul celor care nu au la cine să apeleze este de 0,9%. Nu există diferențe semnificative în această privință între centrul comunei și satele componente. 32,5% este proporția celor care au beneficiat de serviciile sociale sau de ajutoare materiale oferite de autoritățile sau organizații.

**Locuitori care au beneficiat de servicii sau ajutoare sociale (financiare și materiale) din comuna Dealu**



În comună funcționează Serviciul de Îngrijire Medicală și Asistență Socială la Domiciliu asigurată de Caritas Alba-Iulia, de asemenea din 2007, Asociația Dévai Szent Ferenc cu ajutorul două educatoare asigură servicii afterschool și asistență în problemele familiale. Diferite servicii de asistență socială sunt asigurate și de Asociația Culturală și de Tineret din Dealu și de Asociația Elisabetelor din Dealu. Cel din urmă, alături de programele religioase (Serbarea sfânta a familiei, participarea la Pelerinajul din Șumuleu, Serbarea Maicii Domnului) organizează în mod constat Crăciunul bătrânilor, ziua internațională a persoanelor vârstnice, și nu în ultimul rând ziua copiilor.

Dintre cei chestionați, 50,83% au putut indica o instituție sau un program de asistență socială, cel mai des fiind programele asigurate Caritas Alba-Iulia (39,17%), Asociația Dévai Szent Ferenc (10%), dar fost indicată și Serviciul de Ajutor Maltez (0,83%), respectiv alte servicii asigurate de biserici (0,83%). Printre serviciile de asistență socială asigurată de primărie (36,67%), cel mai cunoscut este distribuția de ajutoare alimentare (20,83%), ajutorul social (5,83%), dar și alocația familială, îngrijirea bolnavilor și alocația de copii.

În privința serviciilor de asistență socială ale primăriei, trei sferturi dintre cei chestionați sunt mulțumiți (76,6%), aproape o zecime sunt nemulțumiți (8,3%), iar 15 % nu are o opinie<sup>1</sup>. La nivelul satelor însă există o diferență semnificativă, în timp ce locuitorii din Fâncel și Tămașu sunt într-un fel mulțumiți, iar ponderea celor nemulțumiți în Dealu (4,1%) și Sâncrai (6,1%) este redusă, jumătate dintre cei chestionați în Ulcani, respectiv trei sferturi cei din Tibod sunt nemulțumiți. În legătură cu satisfacția privind activitatea socială a primăriei nu există diferențe semnificative la nivelul grupelor de vârstă din comună.

O treime dintre cei chestionați sunt de acord că statul ar trebui să aloce mai multe fonduri pentru activități sociale, chiar dacă acest lucru implică o majorare de taxe sau impozite (13,3% sunt de acord, 25% de acord parțial), restul de două zecimi nu este de acord (18,3%) iar o treime mai degrabă nu este de acord cu acest lucru.

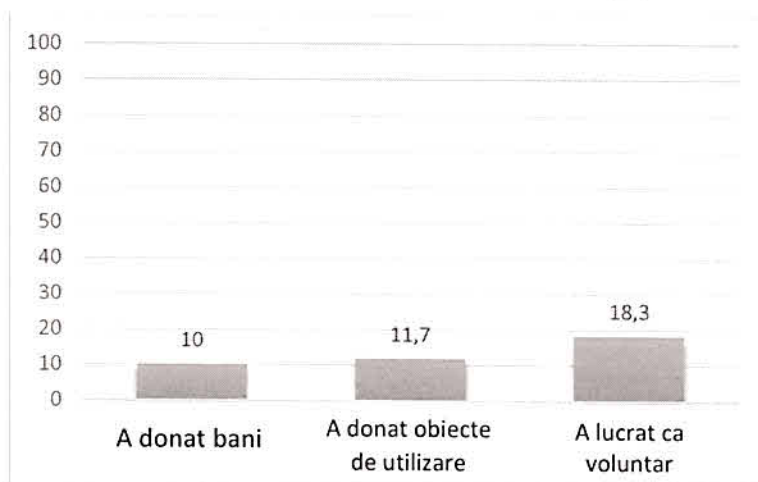
<sup>1</sup> Ponderea celor foarte mulțumiți este de 33,3%, mai degrabă mulțumiți sunt 43,3%. Mai degrabă nemulțumiți sunt 8,3%, iar nicio persoană nu a afirmat că nu este mulțumit deloc. 15% sunt nehotărâți.



### Disponibilitate pentru acțiuni caritative și voluntare

Una dintre principalele resurse ale comunității, pe lângă serviciile sociale asigurate de instituțiile publice și organizații neguvernamentale, o reprezintă ajutorul reciproc și activitățile caritabile. Disponibilitatea locuitorilor din comuna Dealu în această privință este medie, în anul precedent 40% dintre cei chestionați au luat parte la o acțiune caritabilă (55,8% nu a participat deloc, 4,2% nu a răspuns): cei mai mulți (18,3%) au lucrat ca voluntar, 11,7% au donat bunuri de folosință, 10% au donat bani.

#### Disponibilitate pentru acțiuni caritative și voluntare în comună (%)



### Îngrijirea bolnavilor

În comună funcționează Serviciul de Îngrijire Medicală și Asistență Socială la Domiciliu asigurată de Caritas Alba-Iulia. Dintre cei chestionați (rata de răspuns 83,5%) 11,3% au în grijă o persoană în vârstă, cu handicap sau bolnavă. Acest procent este o valoare mijlocie față de indicatorii din celelalte comune. 10,4% au în grijă un membru de familie (în 8,3% dintre cazuri persoana îngrijită trăiește în aceeași familie), iar 0,9% au în grijă pe cineva din afara familiei.

Dintre cei chestionați 9,2% primesc îngrijire (6,7% de la un membru de familie, 2,5% de la un asistent specializat). Proporția persoanelor care ar avea nevoie de îngrijiri, dar nu primesc este 10,1%, ceea ce este o rată înaltă față de valorile înregistrate în celelalte comune din județul Harghita.

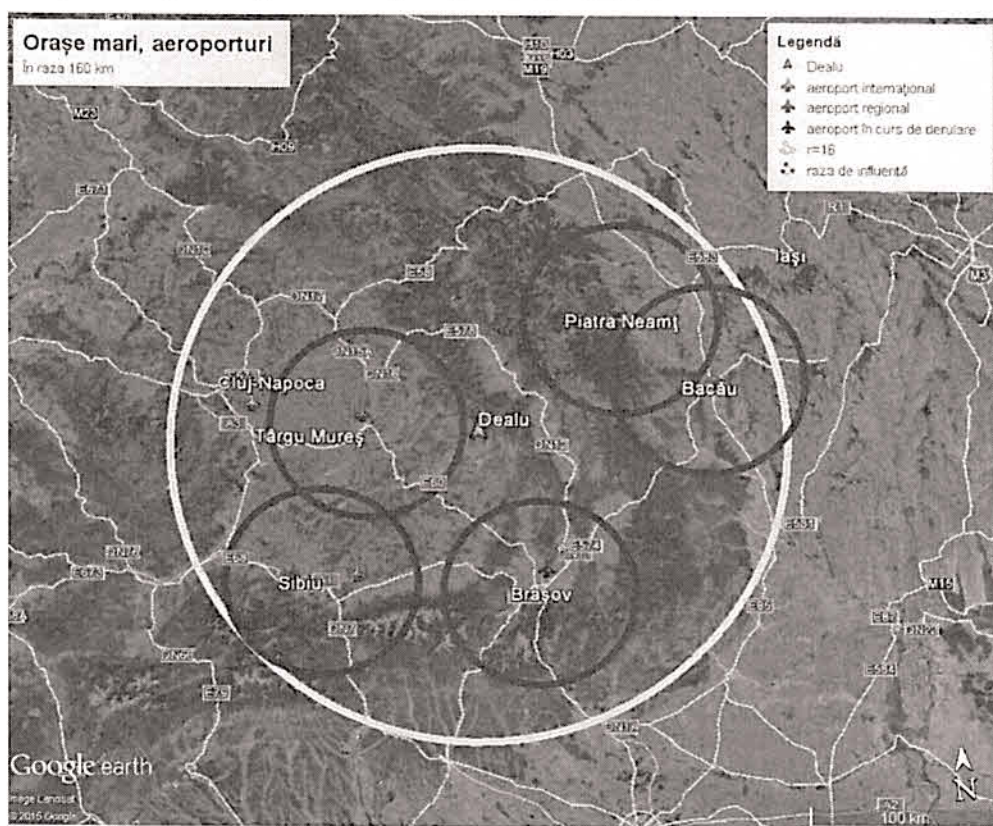
### III. ACCESIBILITATE ȘI REȚEA DE LOCALITĂȚI

Comuna Dealu este situată în județul Harghita și conform recensământului din 2011 are 3.907 de locuitori.

Comuna este formată din șapte sate: Dealu (reședință de comună), Fâncel, Sâncrai, Tămașu, Tibod, Valea Rotundă, Ulcani. Prin așezarea lor, satele formează un cerc, doar Valea Rotundă este mai departe de reședința de comună. Acest sat este și cel mai mic, de asemenea în trecutul apropiat accesul pe drumul public era destul de dificil.

Satele din comună sunt legate prin drumurile județene care pornesc de la Odorheiu Secuiesc, 134A și 134 B. Comuna nu are legătură feroviară

#### *Aeroporturi regionale și raza de influență ai orașelor mari*

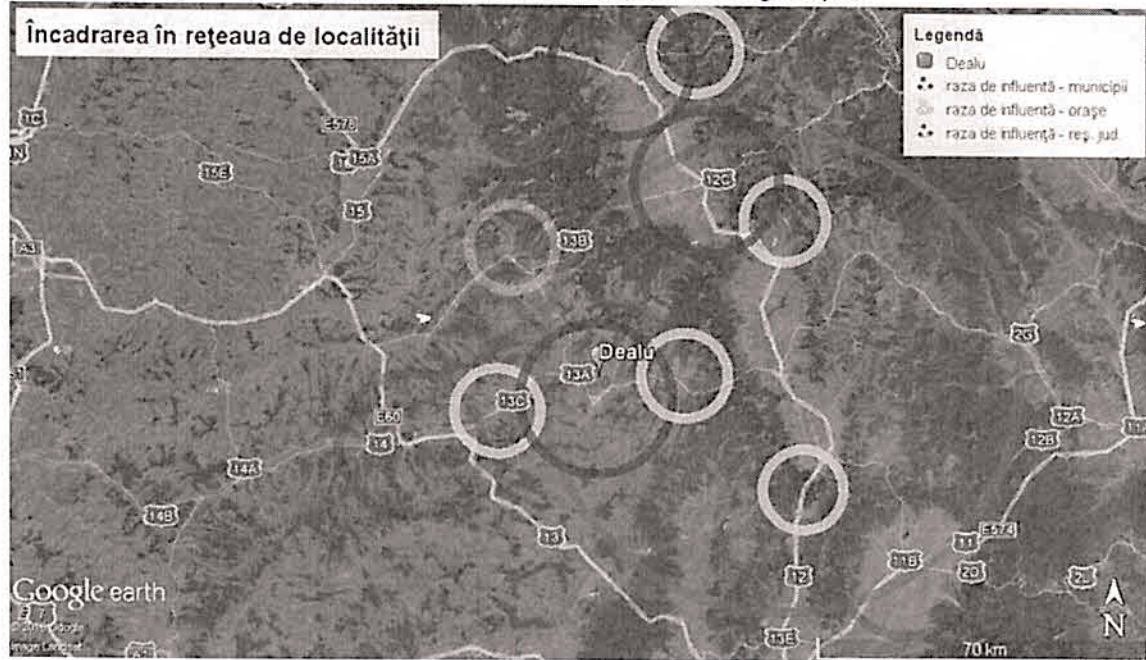


Sursă: ilustrație proprie, , Google Earth Pro

Comuna Dealu nu intră în aria metropolitană a nici unui oraș cu peste 100.000 de locuitori. Prin drumuri publice, cele mai apropiate centre urbane cu peste 100.000 de locuitori sunt Brașovul, la 118 km, Târgu Mureș la o distanță de 99 km și Sibiu la 150 km. Datorită lipsei unor drumuri expres, distanțele de mai sus pot fi parcurse cu autoturism în 2-4 ore. Distanța între Dealu și București este de 290 km. Reședința de județ, Miercurea Ciuc se află la o distanță de 59 km.

Harta de mai jos prezintă ariile orașelor din județul Harghita, iar după cum se vede se află destul de departe de reședința județului (59 km). Cel mai apropiat așezare urbană este municipiul Odorheiu Secuiesc, la 13 km, iar cel mai apropiat oraș de rangul 3 este Vlăhița, la 31 km. Comuna Dealu intră în aria municipiului Odorheiu Secuiesc, fiind deservită de acest municipiu.

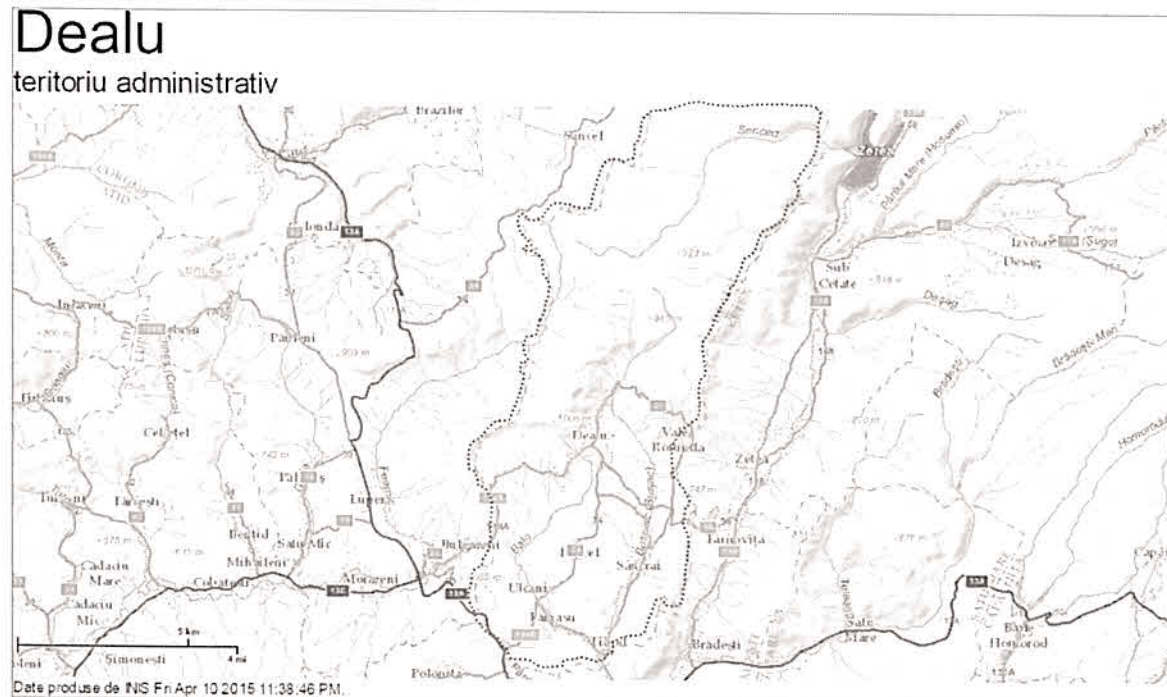
Raza de influență a reședinței de județ, respectiv al orașelor de rangul 2 și 3.

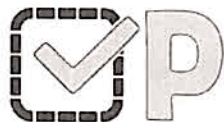


Sursa: Ilustrație proprie, Google Earth Pro

Comuna Dealu este învecinată cu comunele Lupeni, Zetea, Vărșag, Brădești și Feliceni. Cele mai apropiate sunt Zetea și Lupeni, dar nici ele nu se află în imediata învecinătate ale comunei.

Teritoriul administrativ al comunei Dealu





## Accesul prin mijloace de transport

### Aeroporturi

În linie dreaptă, într-un perimetru de 200 km, cele mai apropiate aeroporturi de comuna Dealu sunt situate în Târgu Mureș, Iași, Bacău, Sibiu, respectiv aeroportul din Brașov, aflat în construcție.

Distanța până la aeroporturile menționate poate fi acoperită pe drumuri publice în 3,5-4,5 ore, lipsa drumurilor expres implică o creștere a costurilor de 10-20%. Cea mai populară destinație a locuitorilor din comuna Dealu este Budapesta, durata drumului cu transport aerian de la Târgu Mureș este de 6 ore, iar pe drumuri publice 8-9 ore, fiind astfel cea mai optimă soluție pentru locuitorii comunei. De la aeroportul din Târgu Mureș sunt disponibile zboruri către următoarele țări: Regatul Unit, Italia, Spania, Ungaria, Franța și Germania.

Aeroportul internațional Avram Iancu din Cluj, se află la o distanță de 199 km de comuna Dealu, de aici sunt disponibile, alături de rutele interne, rute internaționale pentru 24 de aeroporturi europene și cel din Tel-Aviv. Aeroportul din Cluj intră deja în sistemul global de transport aerian prin Viena și München. De la aeroportul internațional din Sibiu, aflat la 150 km de comuna Dealu, sunt disponibile și alte destinații globale prin Viena (Austrian) și München (Lufthansa). Aeroportul din Iași, aflat la 281 km, prin rutele regulate organizate ale de compania aeriană Austrian, intră iarăși în sistemul global de transport aerian.

Efectul aeroporturilor asupra turismului este incert, dat fiind faptul că pe lângă distanța relativ mare dintre acestea și Păuleni Ciuc, prețurile de închiriere ale mijloacelor de transport sunt mai mari cu 40-60% față de cele practicate în marile aeroporturi internaționale.

### Autostrăzi, drumuri expres

Accesibilitate comunei se va îmbunătăți, în cazul în care autostrada sau drumul expres Târgu-Mureș – Iași se va construi, respectiv porțiunea care face conexiunea cu Cluj. Accesul pe autostradă din comuna Dealu se va putea face în zona Ditrău aflat la o distanță de 81 km sau la Târgu-Mureș, în acest caz distanța va fi de 91 km.

### Naveta

Doar 14% dintre locuitorii din Dealu ar cheltui mai mult de 200 lei lunar pentru navetă, 84% ar fi dispus să plătească pentru navetă între 100-200 lei. Fiindcă comuna nu este conectată la rețeaua feroviară, această sumă acoperă naveta pentru o lună până la Odorheiu Secuiesc, cu autocarul. 7% din locuitori consideră că posibilitățile de transport influențează foarte mult în muncă sau în căutarea unui loc muncă, 34% consideră că transportul public le influențează acest aspect doar în mică măsură. 15% dintre locuitori nu are în posesie un autoturism, în acest sens fiind necesară îmbunătățirea calității transportului în comun, ori serviciile principale trebuie asigurate la nivel local/zonal.

## Accesibilitatea serviciilor de bază și a altor servicii

### Educație

Satele din comună, cu excepția satelor Tămașu și Valea Rotundă, au grădiniță. Dintre cele două sate doar în Tămașu ar fi oportună deschiderea unei asemenea instituții. În afara de două sate, în fiecare sat funcționează școală primară. În Dealu funcționează două școli, una cu clase I-IV, respectiv una cu clase I-VIII. Școală generală funcționează și în Sâncrai.



60% dintre locuitorii comunei sunt mulțumiți cu dotarea școlilor. Datele culese pe parcursul sondajul arată că înființarea de noi laboratoare și echiparea lor ar trebui să fie prioritare. În cazul laboratoarelor IT, este important asigurarea de echipament și internet pe bandă largă, ar fi recomandat și pentru sălile de clasă. Clădirea fostei școli din Valea Rotundă poate găzdui o școală de silvicultură sau un centru comunitar.

Extrem de important ar fi asigurarea condițiilor pentru practicarea sporturilor și pentru fete. Ar fi recomandate sporturi care pot fi practicate în toate anotimpurile, în general sporturile de echipă, cu cost redus, care poate avea și un rol de team-building, poate atrage spectatori și pot fi practicate de fete, dar și de băieți. Din acest punct de vedere cel mai indicat sport ar fi baschetul, cu implicarea profesorilor de educație fizică din comună.

#### Sistemul sanitar

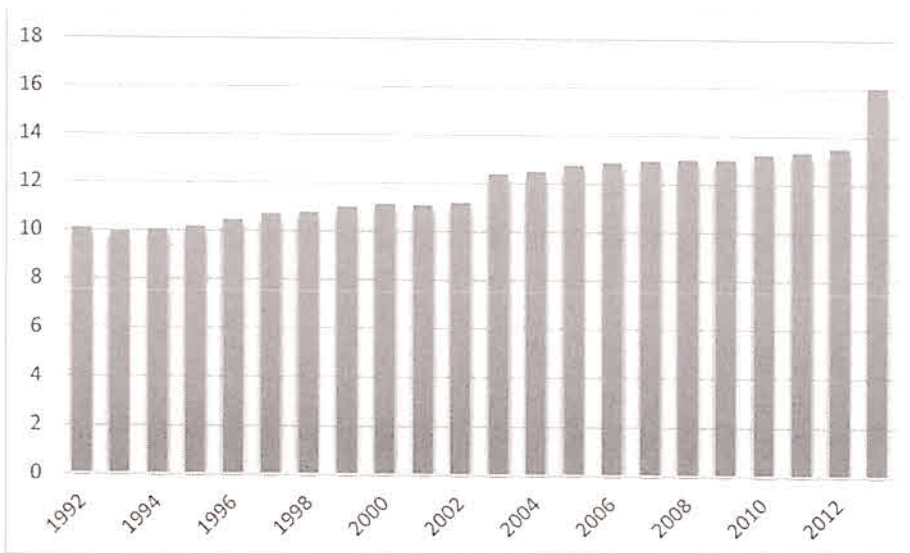
În comună există cabinet medical de familie, cabinet de stomatologie, farmacie. Cabinetul medical și cabinetul stomatologic este situat în reședința de comună, dar în viitorul apropiat va fi accesibil și în Tămașu. În acest sat, unde există un număr mare de stabiliri cu domiciliu din Odorheiu Secuiesc, funcționează o farmacie, laborator medical, și în curând va fi înființată și un cabinet oftalmologic. Doar 66% dintre cei chestionați optează pentru serviciile medicului de familie din comună, aproape 20% dintre ei optează pentru un cabinet din Odorheiu Secuiesc. În cazul tratamentelor stomatologice doar 20% optează pentru serviciile locale, cea mai mare parte a locuitorilor optând pentru tratamente în oraș. Se poate concluziona, că sistemul sanitar și serviciile medicale din comună trebuie extinsă și modernizată.

Cel mai apropiat serviciu de ambulanță este la Odorheiu Secuiesc, la o distanță de 21 km, timpul necesar transportării unui bolnav la spitalul din Odorheiu Secuiesc fiind 20-25 de minute. 20% din populație nu are, sau nu știe dacă are asigurare de sănătate, acesta fiind o valoare ridicată.

38

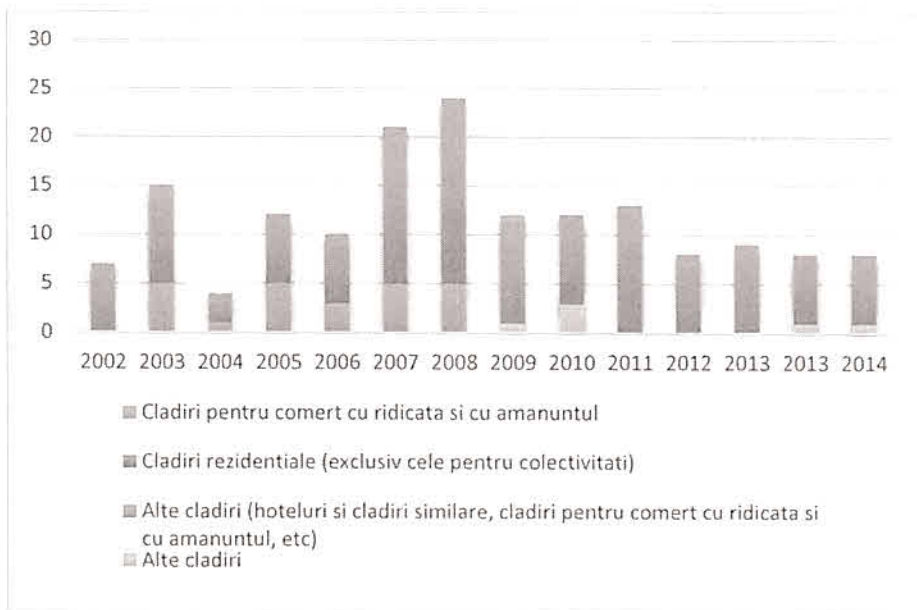
#### Construcții

##### Suprafața locuibilă pe cap de locuitor 1992-2013





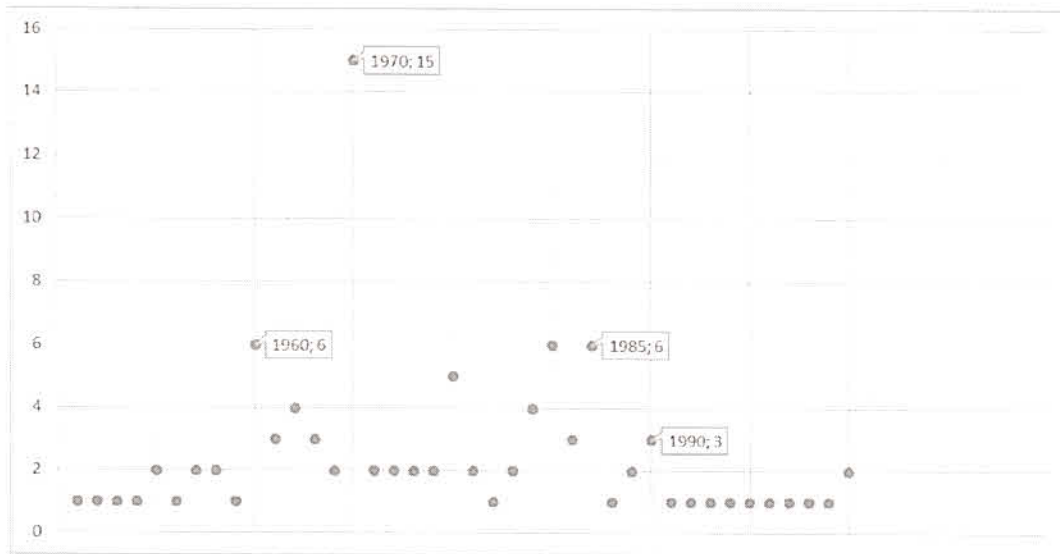
*Autorizații de construcție 2002-2014*



Graficul de mai sus arată că cele mai multe autorizații de construcție au fost emise între 2007-2008, începând cu anul 2009 numărul acestora reducându-se foarte mult, ca efect imediat al crizei financiare.

Cea mai mare parte al imobilelor sunt case de locuit construite între anii 1960-1980. Clădiri mai vechi sunt destul de rare, iar imobile noi sunt construite de cei care urmează să se stabilească în comună, plecând cu domiciliul din oraș, ori cei care se reîntorc din străinătate. Localitatea, din punct de vedere peisagistic, este sensibilă la noile construcții.

*Imobilele celor chestionați: anul construcției, an și nr. de case construite în comună*





#### Consiliere antreprenorială și agrară

În comună nu există servicii de consiliere antreprenorială și agrară, deși ar fi necesar. 23% dintre cei chestionați ar fi interesați să înființeze o afacere. Cea mai apropiată serviciu de consiliere antreprenorială și agrară se află la Odorheiu-Secuiesc.

#### Servicii de evidență a populației, eliberare documente de legitimare

Diferite documente, ca cartea de identitate, pașaport, permis de conducere, certificate de înregistrare pot fi solicitate la Odorheiu Secuiesc.

#### Instituții culturale

În satele mai mari din comună (Dealul, Sâncrai, Ulcani, Fâncel) există case de cultură. Cel mai mic dintre aceștia se află la Sâncrai, acestuia ar trebui arondată o altă funcție, de exemplu casă comunitară, și ar trebui construită una nouă, care să poată deservi numărul de evenimente din sat și nevoile tot mai crescute ale locuitorilor. Nici casa de cultură din Fâncel nu mai corespunde cerințelor tot mai ridicate și mai dese, fiind necesară extinderea acestuia. Și acest imobil poate fi transformată în casă comunitară.



#### Bănci și finanțe

În Dealu funcționează o agenția bancară CEC, cu bancomat, ceea ce reprezintă un avantaj pentru locuitorii din comună, că pot rezolva la nivel local diverse operații financiare și pot accesa fondurile nerambursabile și subvențiile agrare. Unitatea CEC deservește de asemenea și locuitorii comunelor învecinate. Cei care au apelat la serviciilor altor bănci, și dacă doresc să economisească sumele aferente comisioanelor bancare, trebuie să deplaseze în alte localități, în principal la Odorheiu Secuiesc.

#### Rețea de drumuri

##### Drumuri comunale:

DC 34	Ulcani (DJ 134B)- Fâncel DJ 134 A	4.500 m
DC 57	Sâncrai – Valea Rotundă	3.100 m
DC 58	Dealu (DJ134A) – Zetea (DJ 138)	5.400 m
DC 59	Dealu (DJ134A) – Valea Rotundă	4.100 m
Drumuri intersate		28.500 mp

##### Drumuri forestiere:

Nyulad	78.100 mp, cu terenul aferent
Ulcani	2.100 m
Szentcsed	6.000 m
Dimbul Ars	500 m

Drumuri agricole: 905.240 mp

Drumuri între pășuni: 160.500 mp

47% dintre locuitori sunt nemulțumiți cu starea drumurilor intravilane, procentul este asemănător și în cazul celor extravilane (48), iar 53% consideră că construirea unor drumuri de bicicletă ar fi utilă.

#### Alimentare cu apă și canalizare

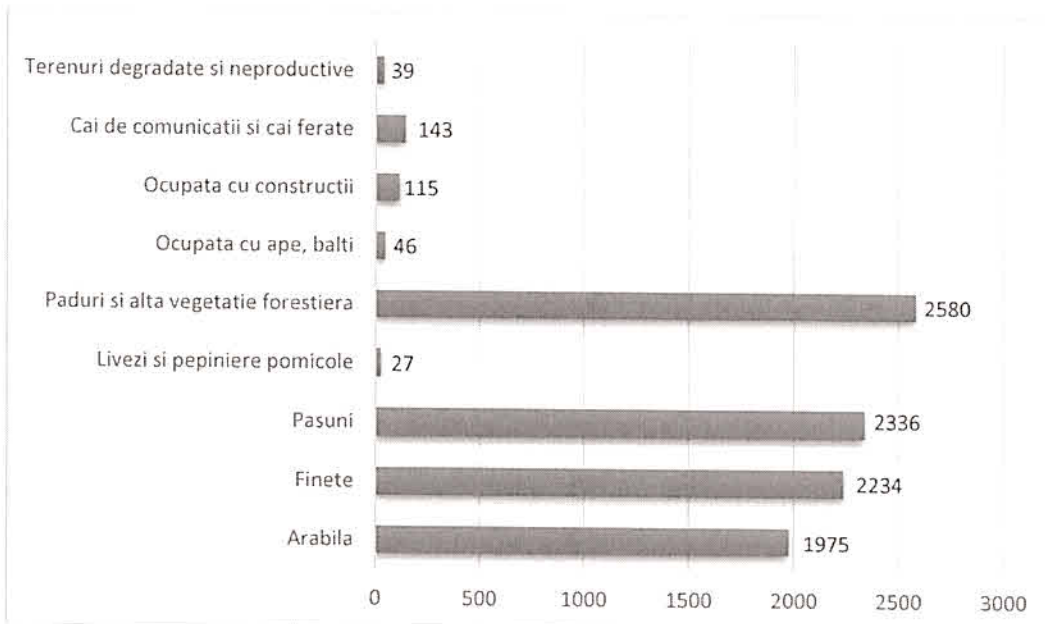
Lungimea rețelei de alimentare cu apă din comuna Dealu este de 21.635 m. Rețea de canalizare există doar în reședința de comună. Interviurile de grup realizate indică că în Ulcani, Tămașu și Tibod ar fi necesară construcția canalizării.

#### Alimentarea cu gaz metan

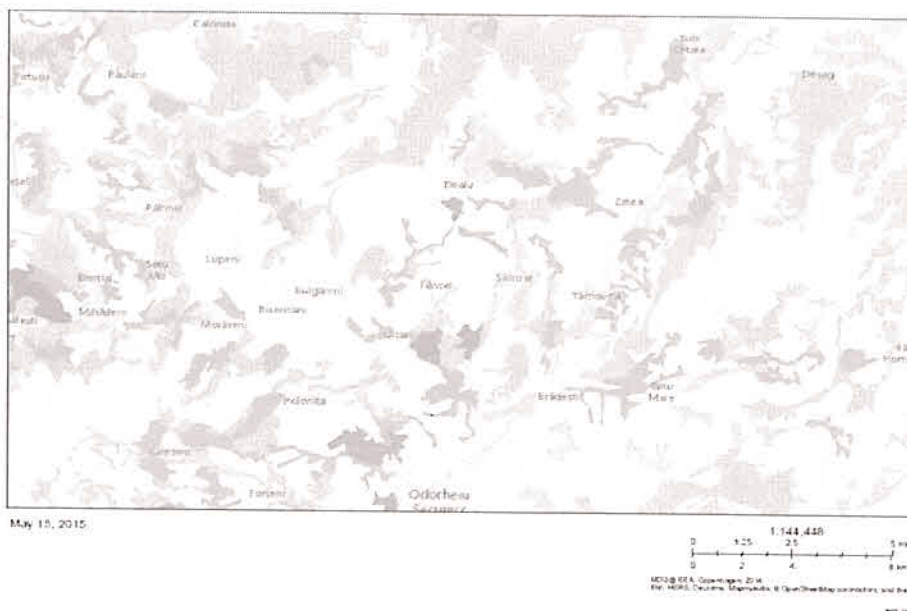
În comună nu există rețea de distribuție a gazelor naturale, deși în anii '90 a fost inițiată această investiție, conductele fiind amplasate în comună, dar sistemul nu funcționează.

#### IV. STRUCTURA ECONOMICĂ

Modul de folosință a fondului fiuciar

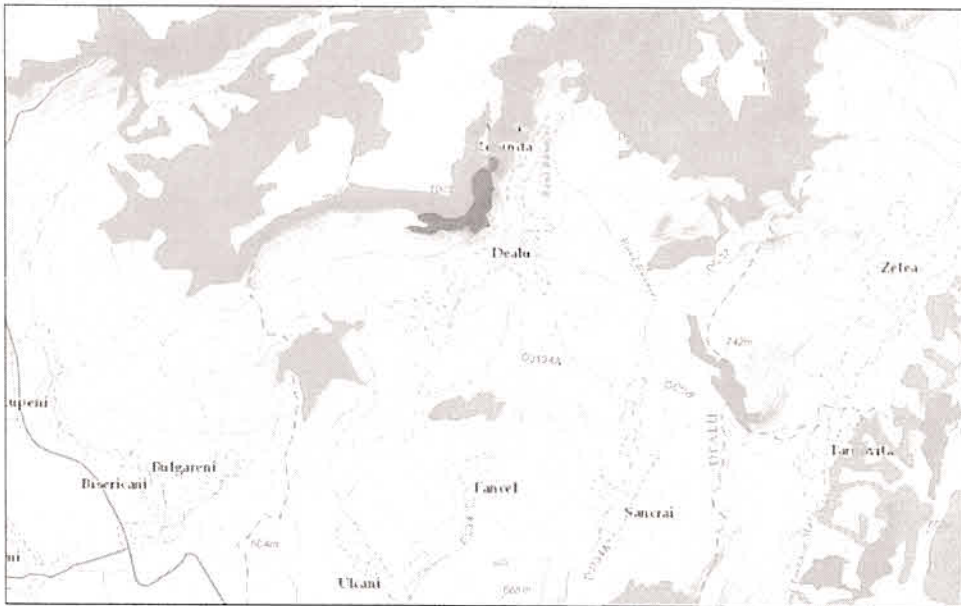


#### Terenuri agricole

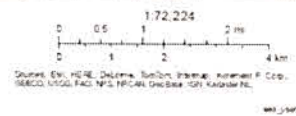




Terenuri forestiere



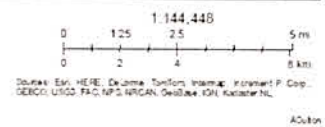
May 15, 2015



Arii NATURA 2000



May 15, 2015





Pe teritoriul administrativ al comunei nu se află nici o arie NATURA 2000.

Condițiile pentru agricultură nu sunt cele mai optime în comuna Dealu, având o suprafață arabilă redusă, doar 10,2% din totalul terenurilor. Totuși există două puncte forte: pomicultura (20% din suprafață acoperită de livezi ale județului sunt situate în comuna Dealu), respectiv zootehnia (în anul 2010 comuna Dealu ocupa locul 8 la nivel județean după numărul de bovine – chiar dacă cercetările proiectanților din primăvara anului 2015 nu au confirmat acest lucru – fiind presupusă o reducere al numărului de capete). Aceste particularități pot fi observate și prin analiza produselor agricole vândute, comuna Dealu excelându-se în vânzarea de fructe și frecvența vânzărilor de lapte. 12% din familia vând mere, 4% prune, totuși acest segment reprezintă doar a mică parte, majoritatea familiilor obțin venituri din vânzarea cartofului și laptelui (22% în ambele cazuri). Din punct de vedere al utilajelor agricole comuna are una dintre cele mai moderne parc de utilaje din județ.

Un alt aspect important este numărul ridicat al celor care nu desfășoară activități agricole (58,3%), explicația poate fi distanța relativ mică de Odorheiu Secuiesc și datorită acestuia posibilitățile de muncă în afara agriculturii sunt mult mai accesibile. Din acest motiv, veniturile agricole nu reprezintă ceea mai importantă sursă de venit, fiind devansată de salariul fix și pensia, munca în străinătate, respectiv veniturile de la composesorat sau din pădure. Printre agriculturi însă veniturile din domeniu sunt importante, în cazul fermelor mici în primul rând subvențiile, iar la fermele mari veniturile din vânzarea de produse. Acest ultimă sursă de venit este de asemenea importantă pentru fermele de dimensiuni medii, care sunt în același tip cele mai active, funcționarea lor fiind organizat pe baza principiilor de afaceri. În cazul gospodăriilor mari, deși nefiind o activitate intensivă, apare tot mai des creșterea oilor, dar veniturile generate de această activitate sunt mai reduse decât celelalte activități enumerate.

Situația mai sus prezentată este imaginea comunei însă acesta acoperă o heterogenitate teritorială de mare dimensiune. În satele situate mai aproape de oraș situația agriculturii și practica economică este total diferită față de satele mai îndepărtate, de exemplu Dealu. Dealu este o localitate unde agricultura predomină, restul satelor fiind așezări ușor suburbane, unde tot mai mulți renunță la agricultură. În reședința de comună segmentul celor care nu desfășoară activitate agricolă este 55%, în celelalte sate 68,5, chiar dacă aceste sate, chiar dacă datorită altitudinii mai joase, posedă suprafețe arabile mai mari. Această situație se poate constata și în cazul creșterii de animale, în special la bovine și oi (în satul Dealu 36,1% dintre familii cresc bovine, în restul satelor doar 16,9%, în cazul oilor raportul este 21,3%, respectiv 6,8%), dar și creșterea păsărilor în celelalte sate este mult mai redusă față de reședința de comună.

#### **Structura terenului agricol din Dealu (Recensământul agricol – 2010)**

	Jud. Harghita		Dealu	
	ha.	%	ha.	%
Teren arabil	45860,5	12,8	639,7	10,7
Grădină	2041,0	0,6	59,0	1,0
Fânețe și pășuni	310144,3	86,5	5234,9	87,3
Culturi permanente	298,6	0,1	59,9	1,0
Teren agricol cultivat	358344,4	100,0	5993,4	100,0



**Categoriile de gospodării pe mărimi, conform suprafeței cultivate, respectiv vârsta medie a gospodariilor (N=120)**

	Categoriile de gospodării		Vârsta medie	
	Dealu	Zonă	Dealu	Zonă
Nu este gospodar	58,3	44,2	46,0	49,1
Sub 1 ha	6,7	9,6	50,4	52,9
1-5 ha	18,3	21,4	44,5	47,5
5-10 ha	6,7	12,8	43,4	46,3
Peste 10 ha	5,0	6,2	*	44,8
Nu există date	5,0	5,8	-	-
Total	100	100	46,8	48,5

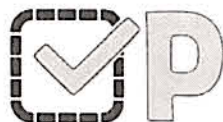
**Efective de animale pe categorii de gospodării (valori medii pe capete)**

		Bovine	Oi	Capre	Porci	Găini	Cai
Dealu N=44	Sub 1 ha	0,5	1,0	0,0	0,0	6,4	0,1
	1-5 ha	3,4	1,7	0,1	0,8	8,1	0,6
	5-10 ha	4,0	5,5	2,6	3,3	10,0	0,8
	Peste 10 ha	4,0	44,0	3,3	1,5	18,5	0,5
	Total comună	3,1	8,0	1,0	1,2	9,5	0,5
Zonă N=856	Sub 1 ha	0,5	1,1	0,4	1,0	6,3	0,3
	1-5 ha	1,7	3,6	0,9	1,5	7,6	0,5
	5-10 ha	4,7	6,0	1,0	2,1	7,5	0,7
	Peste 10 ha	9,1	33,6	0,9	3,9	11,9	1,0
	Total Zonă	3,1	7,5	0,8	1,9	7,9	0,6

45

**Ponderele gospodăriilor cu bovine și oi pe categorii de gospodării, și numărul mediu de capete pe bovine și oi (N=50)**

	Bovine		Oi	
	Gosp. (%)	Mediu (buc.)	Gosp. (%)	Mediu (buc.)
Sub 1 ha	25,0	2,0	12,5	8,0
1-5 ha	77,3	4,4	27,3	6,2
5-10 ha	87,5	4,6	50,0	11,0
Peste 10 ha	66,7	6,0	83,3	52,8
Total gospodării	68,2	4,5	36,4	22,1



**Dotarea gospodăriilor (% , N=50)**

	Dealu	Media pe 12 comune
Tractor, de 0-5 ani	11,4	3,9
Tractor, mai vechi de 5 ani	34,1	28,5
Plug	45,5	37,3
Semănătoare	18,2	9,3
Mașină de împrăștiat îngrășăminte	4,5	6,4
Mașină de stropit	9,1	10,8
Combină	4,5	3,2
Mașină de cosit	31,8	39,3
Rotitor	15,9	19,5
Mașină de balotat	16,3	6,1
Mașină de scos cartofi	2,3	2,3
Cultivator	4,5	13,7
Grăpă, grăpă cu discuri	22,7	27,7
Remorcă	34,1	19,3
Căruță	56,8	54,9

**Frecvența vânzărilor din gospodării – produse vegetale (% , N=50)**

	Media pe 12 comune	Dealu
Cartofi pentru uz casnic	18,9	22,0
Fân	3,9	4,0
Grâu pentru uz casnic	2,2	2,0
Plante furajere	1,8	4,0
Grâu, pentru furaje	1,5	2,0
Mere	1,0	12,0
Ovăz	0,4	2,0
Prune	0,2	4,0

46

**Frecvența vânzărilor din gospodării – produse animaliere (% , N=50)**

	Media pe 12 comune	Dealu
Lapte	19,6	22
Bovine, vițel	11,4	8
Porc	6,9	6
Cașcaval	4,5	6
Oi, miel	3,6	4
Păsări	1,9	12
Brânză, urdă	1,8	6





Importanța tipurilor de venit pe categorii de gospodărie (valori medii, 1=cel mai important, 5=nu a avut așa ceva, N=120)

	Comuna Dealu						Media pe 12 comune	Jud. Harghita*
	Nu are gospodărie	Sub 1 ha	1-5 ha	5-10 ha	Peste 10 ha	Total comună		
Salariu fix	1,89	2,17	2,55	2,00	2,25	2,08	2,86	3,21
Pensie, pensie de invaliditate	3,49	4,00	2,86	3,83	2,50	3,36	3,26	2,37
Ajutor, alocație (de maternitate, alocație de copil, ajutor de șomaj, ajutor de invaliditate)	4,20	3,67	4,38	3,50	4,75	4,19	4,05	-
Munca în străinătate	3,94	4,00	3,95	3,33	5,00	3,96	4,54	4,85
Venituri din vânzarea laptelui	4,80	4,50	4,41	3,33	4,50	4,58	4,40	4,44
Venituri din vânzare produse vegetale, animaliere, animale	4,85	5,00	4,23	2,00	4,00	4,49	4,20	4,70
Subvenția de stat pentru agricultură	4,50	4,17	3,64	3,17	4,00	4,16	3,58	3,41
Venituri de la composesorat sau din pădure	4,31	4,67	3,45	4,00	2,75	4,04	3,90	4,50 <sup>47</sup>
Muncă de sezon, zilier	4,61	4,17	4,36	4,83	4,25	4,52	4,49	-
Altele (firmă, dividende, etc.)	4,68	5,00	4,77	5,00	4,25	4,73	4,82	-

\* Date din studiul realizat de CDC Country Consulting și Centrul de Cercetare Rurală în 2012 (<http://ruralstudies.ro/>).

Câteva caracteristici agricole ale comunei Dealu la nivelul satelor componente

	Comuna Dealu	Sate arondate
Segmentul celor care nu se ocupă cu agricultură (% , N=120)	55	68,5
Suprafața arabilă medie pe gospodărie (% , N=50)	19,8	31,8
Suprafața medie cultivată(ha, N=50)	4,5	3,5
Segmentul familiilor crescătoare de bovine (% , N=120)	36,1	16,9
Segmentul familiilor crescătoare de oi (% , N=120)	21,3	6,8



**Media capetelor de animale la cei care se ocupă de agricultură din comună Dealu la nivelul satelor arondate (mediu, N=50)**

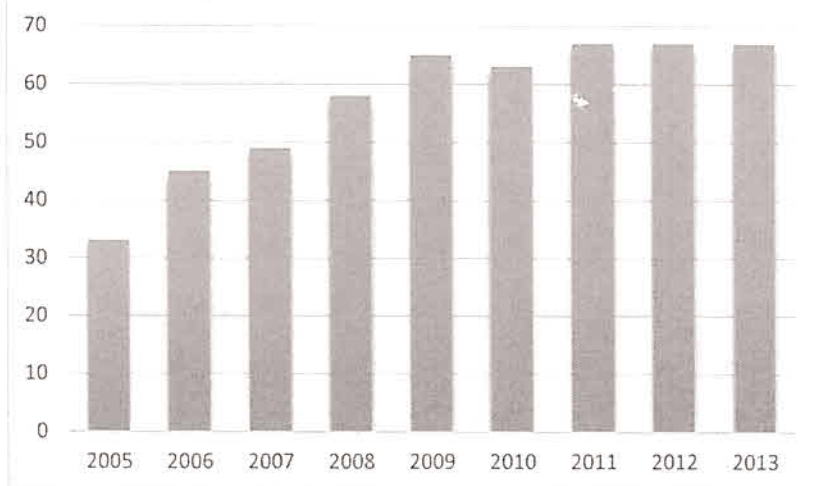
	Bovine	Oi	Capre	Porci	Păsări
Comuna Dealu	3,8	11,5	0,9	1,0	11,5
Sate arondate	1,6	1,8	1,0	1,3	5,7



#### Societăți comerciale

În cadrul acestui capitol, prima dată vom studia evoluția numărului de societăți comerciale în perioada 2005-2013. În cazul comunei Dealu, în perioada 2005-2009 există o creștere constată a numărului de societăți comerciale, în 2010 se reduce numărul de firme, după care urmează o perioadă stabilă.

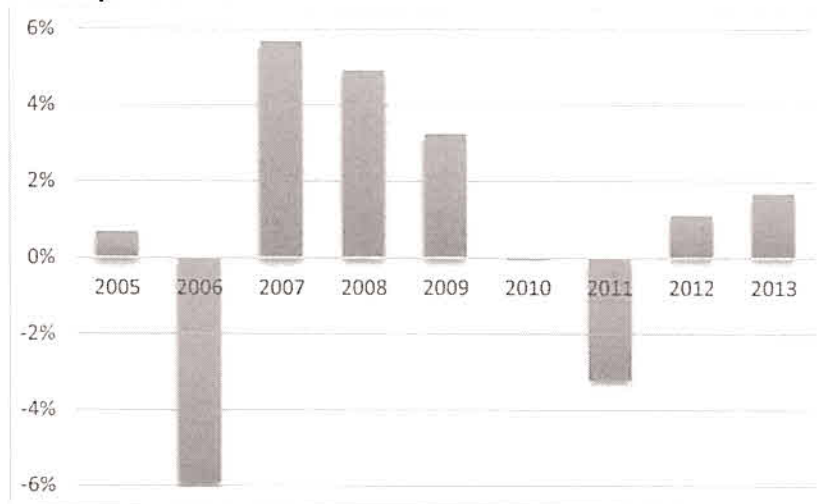
#### Numărul societăților comerciale



Sursa: prelucrare proprie, contract Lista Firme

Societățile comerciale din Dealu aveau bilanț negativ în anul 2006 și 2011, ultimul an poate fi explicat și ca rezultatul crizei financiare, dar din 2012 economia comunei începe o perioadă de recuperare.

#### Profit raportat la cifra de afaceri

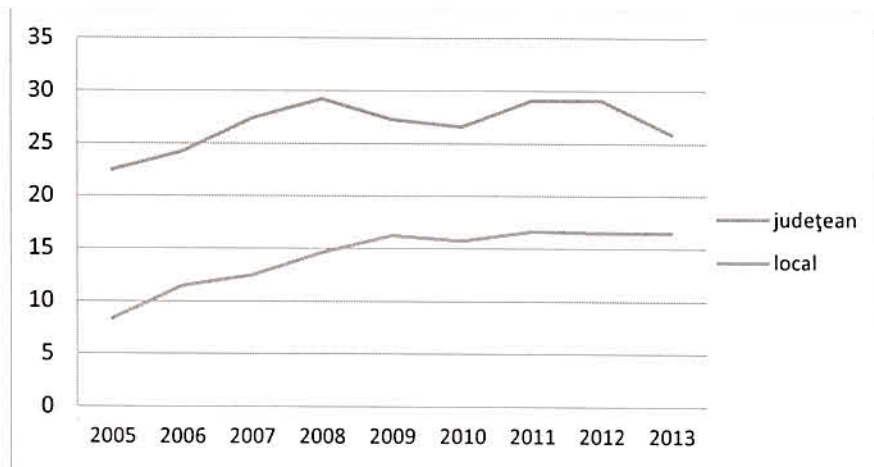


Sursa: prelucrare proprie, contract Lista Firme



Numărul de firme raportat la o mie de locuitor în Dealu este aproape jumătatea față de media județeană. Începând cu anul 2005 există un trend de creștere al acestui indicator până în anul 2009, după care se poate constata o stabilitate a numărului de afaceri la 1000 de locuitori.

#### Număr de firme la 1000 de locuitori

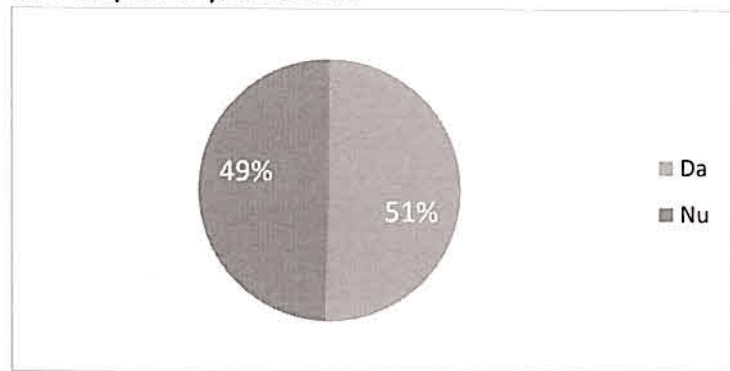


Sursa: prelucrare proprie, contract Lista Firme

#### Ocuparea forței de muncă

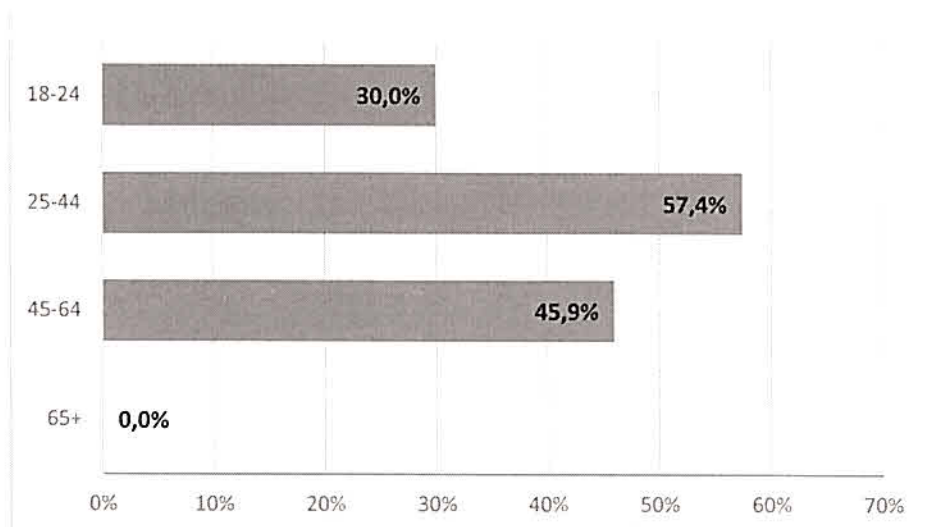
Dintre persoanele chestionate 51% au un loc de muncă, 49% nu.

#### Rata ocupării forței de muncă



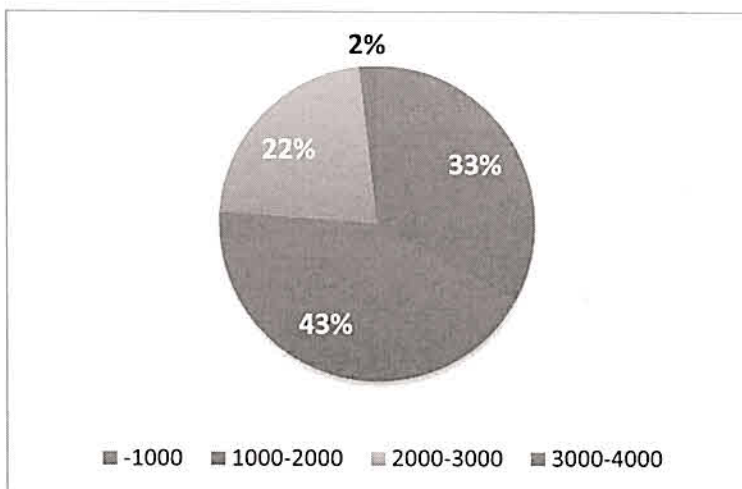
În ceea ce privește ocuparea forței de muncă pe grupe de vârstă, ocuparea în rândul segmentului de 25-44 de ani este de 57,4%, în cazul grupei de vârstă 45-64 de ani rata ocupării este de 45,9%, iar în cazul grupei de vârstă 18-24 ani de numai 30%. Cei mai mulți lucrează ca muncitori calificați sau efectuează munci fizice.

**Ocuparea pe grupe de vârstă (N=115)**



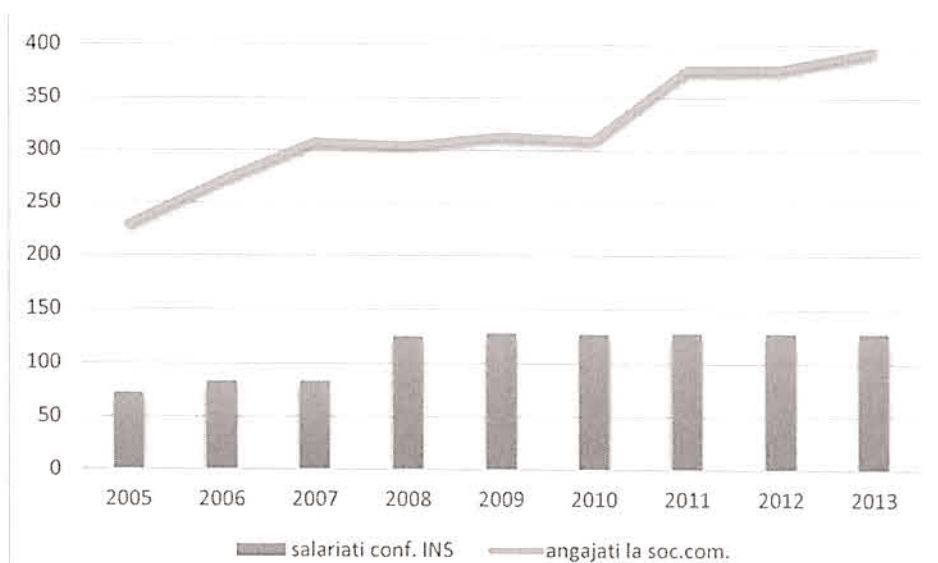
Venitul lunar la majoritatea familiilor este între 1000-2000 lei, dacă luăm în considerare că fiecare familie are 3-4 membri, venitul pe cap de familie nu atinge nici salariul minim pe economie.

**Veniturile lunare pe familii**



Conform graficului de mai jos, se poate observa că numărul persoanelor ocupate de societăți comerciale era mai mare decât datele statistice din baza de date Tempo INS. Conform acestei baze de date numărul persoanelor angajate este sub 150, în timp ce în 2013, numărul persoanelor angajate de societăți comerciale era aproape de 400 de persoane. Conform bazei de date Listafirme, numărul persoanelor angajate crește în mod constant începând cu anul 2005 - cu o perioadă de stagnare între 2007 și 2010 – atingând valori de două ori mai mari.

### Evoluția numărului de persoane salariați între 2005 și 2013

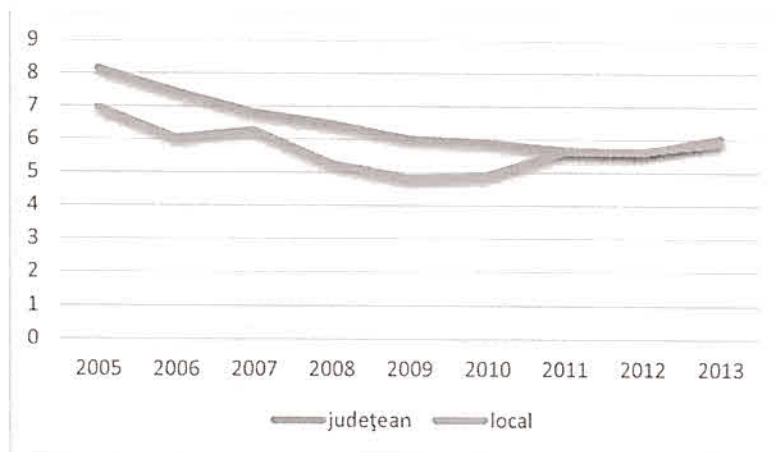


Sursa: prelucrare proprie, contract Lista Firme, baza de date Tempo INS

Nivel mediu de angajare pe agenți economică (determinat de raportarea numărului de persoane angajate la numărul de societăți comerciale) era cel mai ridicat în anul 2005, în anii crizei financiare se înregistrează o reducere mai amplă, după care urmează iarăși o creștere, dar încă mult sub indicatorul din anul 2005.

Comparând datele locale cu cele județene, se poate observa că nivelul de ocupare medie pe comuna Dealu este apropiată de valoarea județeană, chiar egală în anii 2011-2012, ceea ce indică performanțe bune ale firmelor și al economiei locale din Dealu.

### Evoluția numărului mediu de persoane ocupate de firme între 2005 și 2013

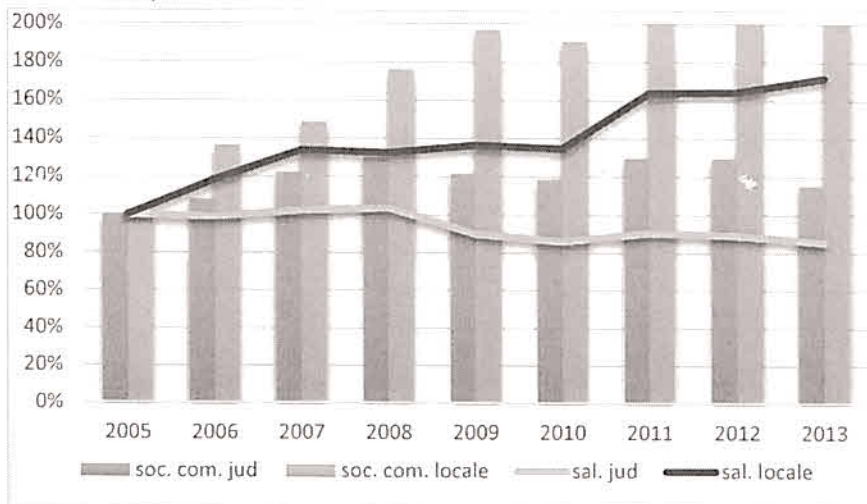


Sursa: prelucrare proprie, contract Lista Firme

Pe următorul grafic este prezentat evoluția raportului dintre numărul persoanele angajate și numărul societăților comerciale la nivel local și județean. Rezultatele din comuna Dealu indică o creștere față de anul de referință în ambele cazuri, numărul de firme dublându-se, iar numărul de persoane ocupate crescând cu 150%. La nivel județean doar în cazul

numărului de firme putem vorbi de o creștere, numărul de persoane ocupate în anul 2013 neatingând nivelul din anul 2005.

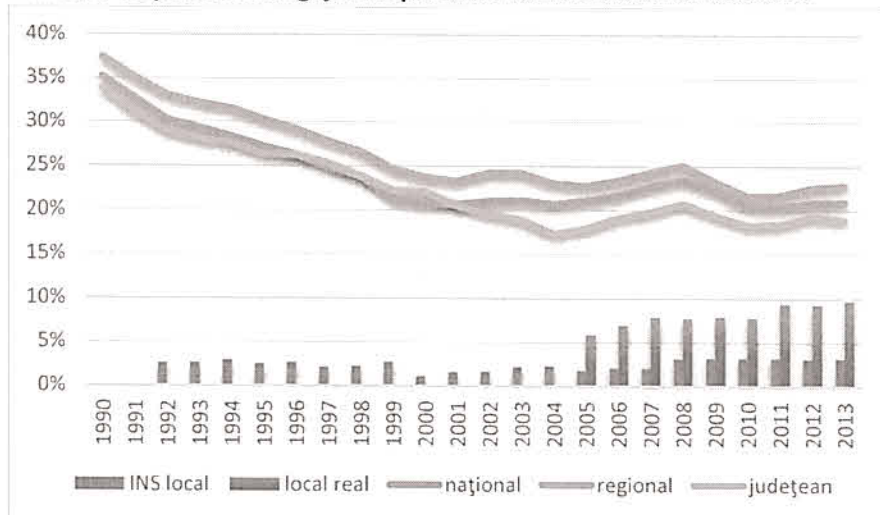
**Evoluția ocupării forței de muncă și numărul agenților economici la nivel local și județean (2005=100%)**



*Forrás: saját szerkesztés, Lista Firme szerződés*

La o comparație precedentă am observat că numărul de persoane angajate de societăți comerciale în baza de date Tempo INS indică o ocupare mai redusă decât în baza de date ListaFirme. Raportat la populația totală, ocuparea forței de muncă din comuna Dealu rămâne cu mult în urma ocupării înregistrate la nivel județean, regional sau național, indiferent de sursa datelor.

**Numărul de persoane angajate raportat la numărul total de locuitori**

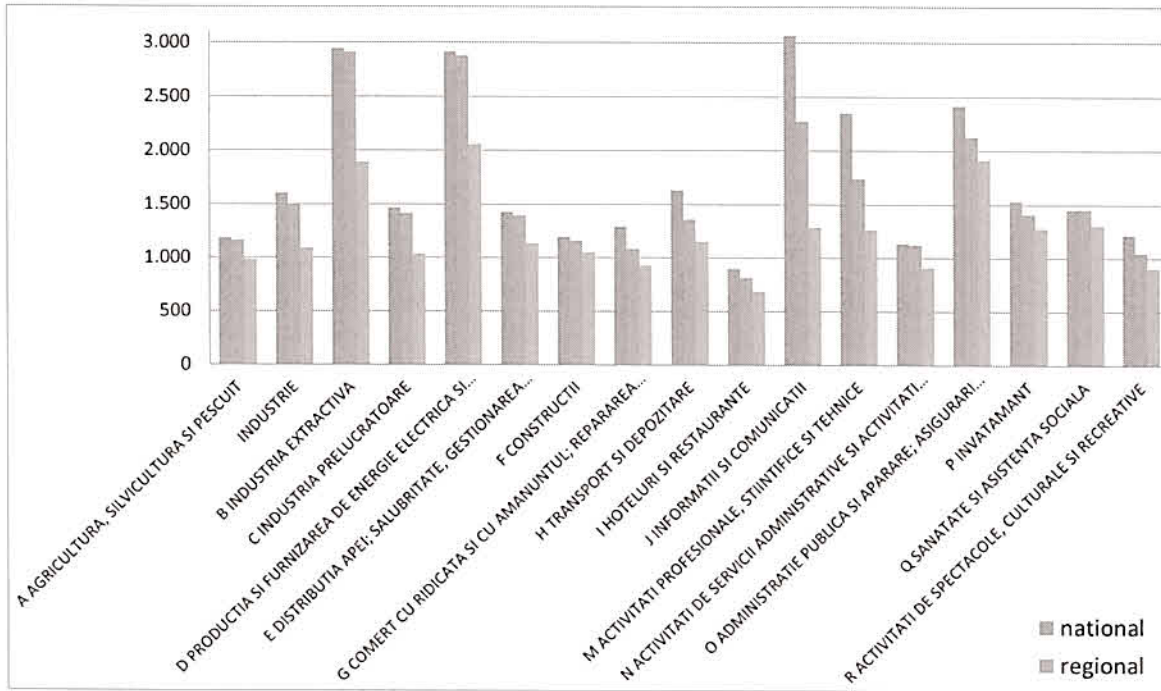


*Sursa: calcul propriu, baza de date Tempo INS, contract Lista Firme*

Nu sunt date înregistrate despre veniturile nete la nivel local. Din acest motiv au fost luate în calcul datele la nivel județean, regional și național pe anul 2013, pe sectoarele economice. În județul Harghita, cel mai mare venit mediu, este acordat în sectorul energetic și industria

extractivă, valoarea abia atingând 2000 lei. La nivelul județului sunt salarii mari și în sectorul public și sectorul ordinii publice. Cel mai mic venit mediu se înregistrează în turism, atât la nivel județean, cât la regional și național.

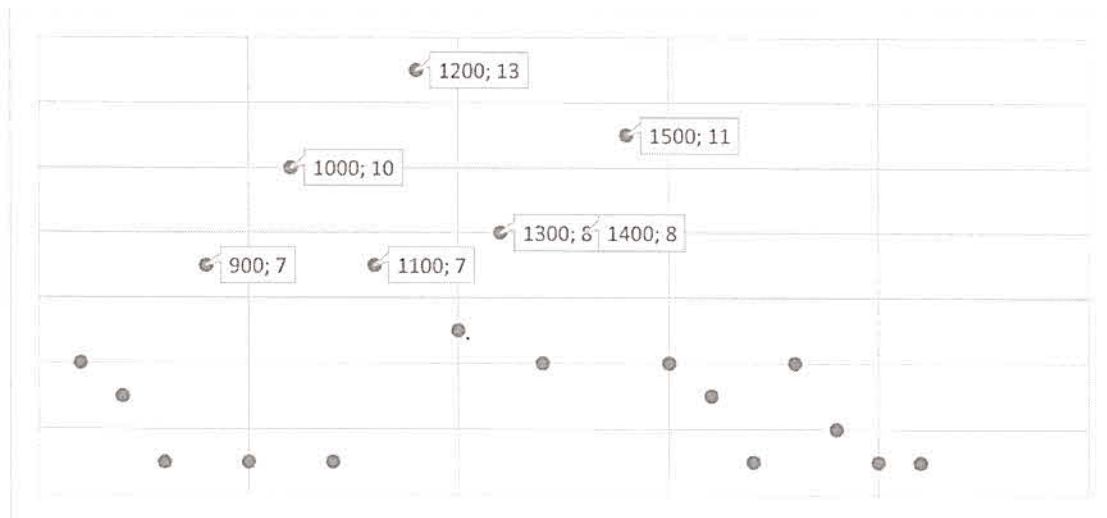
**Venitul mediu net pe sectoare economice în anul 2013**



Sursa: calcul propriu, baza de date Tempo INS

Așteptările localnicilor în privința salariilor se încadrează la o sumă între 900-1500 lei. Comparat cu datele județene, un salariu în jurul sumei de 1000 lei poate fi reală, dar nivelul de 1500 lei este grea de accesat.

**Nivelul de salarizare dorit de locuitorii din Dealu (valori nete în lei, număr de cazuri)**

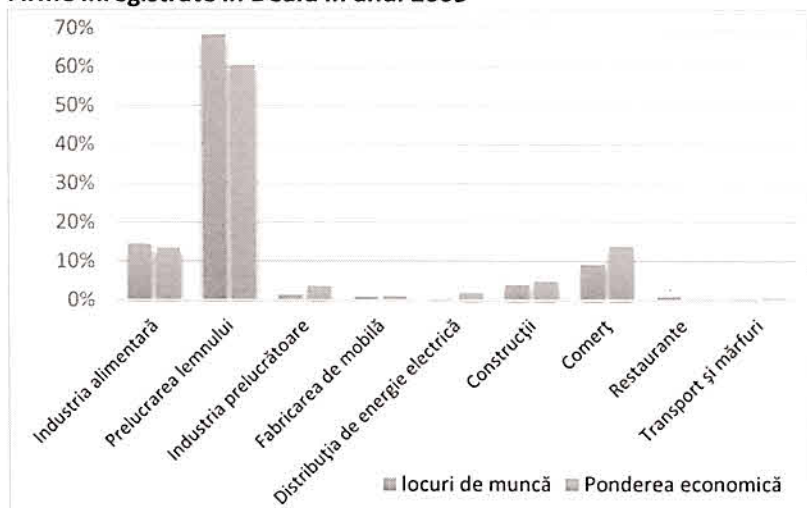




### Structura economică

În analiza structurii economice au fost luate în calcul anii 2005, 2008 și 2013. În 2005 cele mai multe societăți înregistrate au avut ca obiect principal de activitate industria alimentară, prelucrarea lemnului și comerțul. De asemenea un număr mic de societăți comerciale au fost înregistrate în domeniile industriei prelucrătoare, construcții și fabricarea de mobilă.

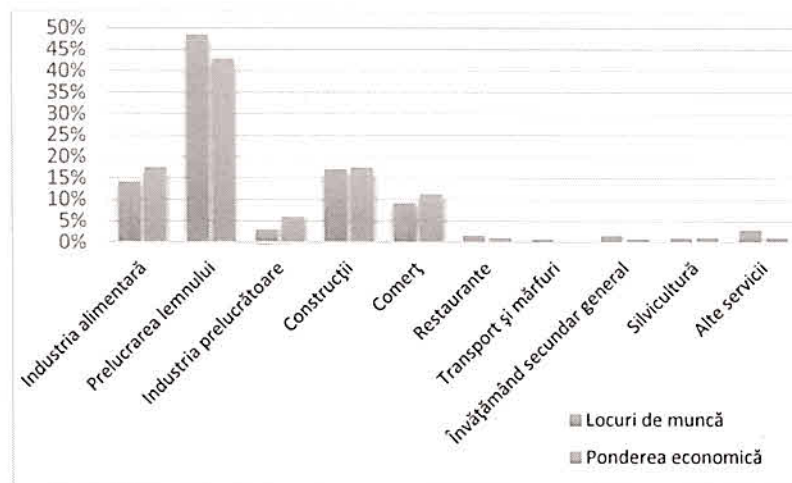
#### Firme înregistrate în Dealu în anul 2005



Forrás: calcul propriu, contract Lista Firme

Până în anul 2008 crește ponderea industriei alimentare, al construcțiilor și industriei prelucrătoare, iar ponderea sectorul prelucrării lemnului a scăzut în mică măsură. Ponderea fabricării de mobilă se reduce la minim, și apar noi domenii ca silvicultura și educația.

#### Firme înregistrate în Dealu în anul 2008

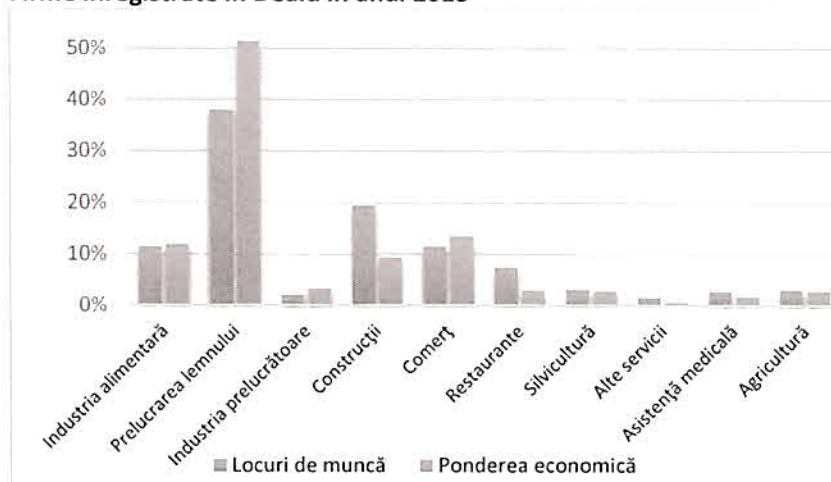


Forrás: calcul propriu, contract Lista Firme

În anul 2013 sectorul principal este producția de cherestea, totodată cu proporții mai mici sunt prezente următoarele: industria alimentară, urmată de construcții și comerț. Ponderea

firmelor din domeniul educației se reduce la minim, și apar noi domenii, asistența medicală și agricultura.

#### Firme înregistrate în Dealu în anul 2013



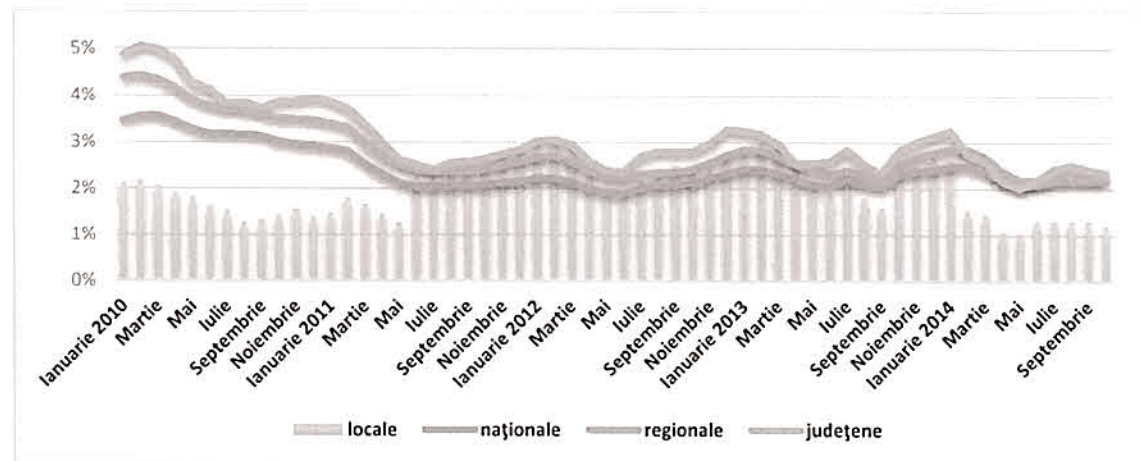
Sursa: calcul propriu, contract Lista Firme

Pentru cei care ar dori să înființeze o afacere, pe baza sondajului realizat, domeniile de interes ar fi producția agricolă, construcțiile, eventual combinată cu prelucrarea lemnului. Economia comunei Dealu este dominată de industrii producătoare și prelucrare, ceea ce reprezintă un avantaj, așadar trebuie luate măsuri necesare pentru dezvoltarea acestor sectoare pentru a crește competitivitatea acestor firme.

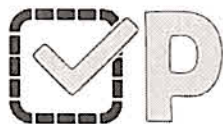
#### Șomajul

Nu sunt date locale referitoare la evoluția șomajului din comună, de aceea pentru am calculat pe baza populației totale, comparând cu datele județene, regionale și naționale. Se poate observa că rata șomajului are o evoluție asemănătoare la cele 4 niveluri în perioada iunie 2011-ianuarie 2014. În perioada precedentă, respectiv după această perioadă, rata șomajului din comuna Dealu este mai mică decât cea înregistrată la nivel județean, regional și național.

#### Rata șomajului raportat la numărul de locuitori



Sursa: calcul propriu, baza de date Tempo INS

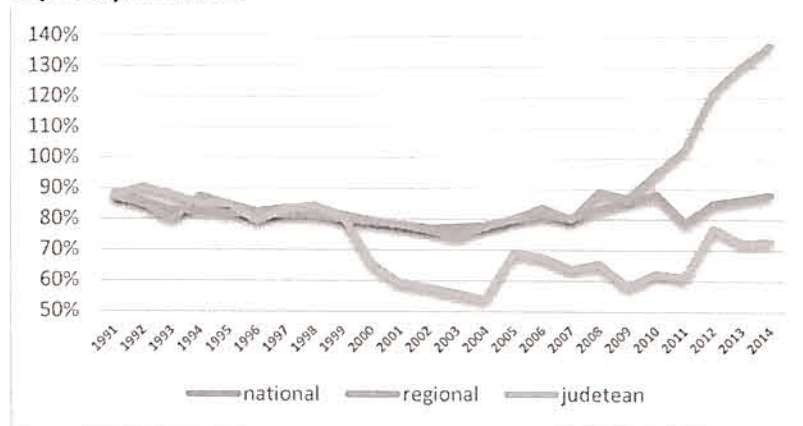


## Turism

În cadrul acestui subcapitol vor fi analizate datele privind capacitățile de primire oaspeți, gradul de utilizare al acestora, evoluția numărului de înnoptări. În anul 2014 nici o înnoptare nu a fost înregistrată în comuna Dealu. Pentru a atinge nivelul județean al înnoptărilor, în comuna Dealu ar trebui să fie înregistrate aproape 4000 de înnoptări pe an.

Primul grafic din acest subcapitol arată clar, că numai la nivel regional a fost depășită nivelul din anul de referință 1990, și doar după anul 2010. Situația din județul Harghita nu arată o dezvoltare a acestui sector, mai ales după criza financiară, când datele despre capacitatea de cazare au scăzut la jumătatea valorilor înregistrate în anul 1990.

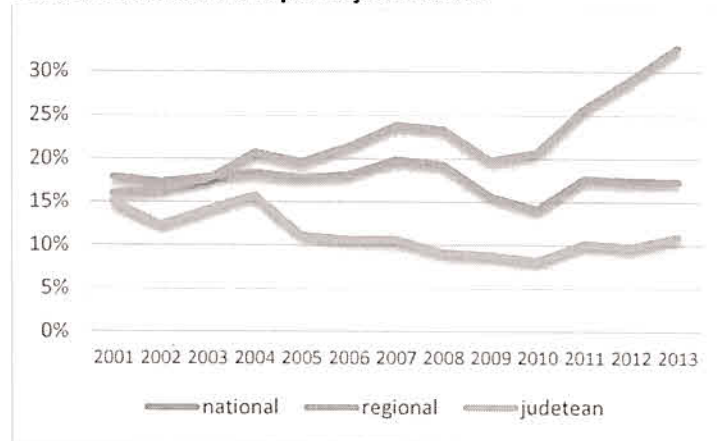
### Capacități de cazare



Sursa: prelucrare proprie, baza de date Tempo INS

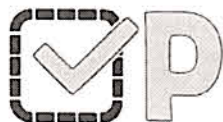
Capacitatea de cazare nu înseamnă același cu gradul de utilizare al acestuia. Gradul de utilizare al capacităților de cazare este redusă la fiecare nivel, datele naționale indică un grad de utilizare de 20%, cele județene de 10%. Rezultate mai bune sunt înregistrate la nivel regional, îndeosebi după anul 2011, ajungând la un grad de utilizare de 30%.

### Gradul de utilizare a capacității de cazare



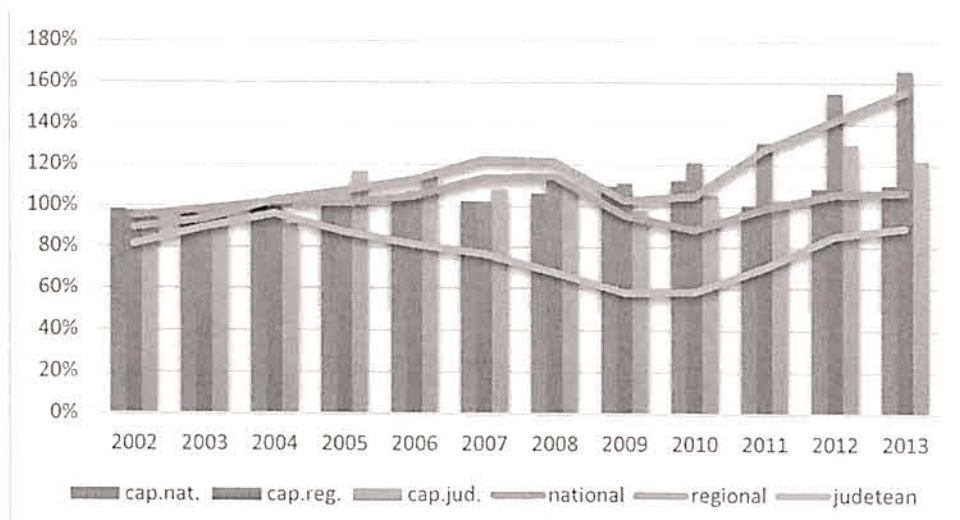
Sursa: prelucrare proprie, baza de date Tempo INS

Rezultate asemănătoare sunt și la gradul de utilizare și în ceea ce privește înnoptările. În anii 2007-2008 se înregistrează o creștere la nivel național și regional, aceasta fiind întreruptă de



criza financiară. După perioada de criză, la nivel regional se înregistrează o creștere abruptă, atingând valori de două ori mai mari decât în anul 2001, în timp ce la nivel național creșterea înregistrată este una moderată.

#### Înnoptări și capacități de cazare



Sursa: prelucrare proprie, baza de date Tempo INS

Cele trei grafice anterioare arată că la nivelul regional datele au evoluat favorabil, datorită celor două județe cu potențial turistic ridicat, Sibiu și Brașov. Dezvoltarea turismului din județul Harghita ar avea un aport benefic la această creștere. Județul Harghita are un mare potențial turistic, dar, ca acest lucru să fie coordonat în mod corespunzător este necesară dezvoltarea resurselor umane din acest sector prin care să se obțină o creștere a competitivității acestui sector.

58

Din punct de vedere turistic în comuna Dealu are un potențial ridicat. În primul rând, evenimentele comunei nu este alcătuită doar din zilele satului și hramul anual, ci este o serie de festivaluri (Festivalul Narciselor, festivalul cântecului popular), tabere (tabere meșteșugărești, de dansuri populare etc.), diverse manifestări și spectacole culturale, și Zilele Prunii. Diversitatea evenimentelor indică că păstrarea și ocrotirea datinilor și tradițiilor este foarte importantă pentru comunitatea locală.

Din punct de vedere peisagistic, comuna este o așezare rurală autentică, ceea ce oferă multe opțiuni pentru turismul periodic, în satele comunei au loc mai multe tabere. Trebuie realizate investiții și dezvoltări dedicate pentru creșterea și exploatarea potențialului din turismul de agrement.

Băutura locală este palinca de prune, iar din punct de vedere gastronomic specialitățile locale sunt cele caracteristice Ținutului Secuiesc (sarmale, supă de pui, mămăliga, găluște cu prune, etc.)

Localnicii consideră ca puncte de atracție turistică biserică din comună, observatorul și casele țărănești. Peisajul aparte și particularitățile specifice oferă o condiție specială pentru dezvoltarea turismului rural, pentru care este necesară atragerea de capital uman și financiar.



## V. SWOT

<b>PUNCTE TARI</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- Populație stabilă</li><li>- populația tânără</li><li>- Deținerea animalelor (bovine și oi)</li><li>- Livezi</li><li>- Utilaje agricole moderne</li><li>- Prezența industriei productive</li><li>- Numărul societăților comerciale</li><li>- Numărul salariaților</li></ul>	<b>PUNCTE SLABE</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- Infrastructura școlară</li><li>- Infrastructura sanitară</li><li>- Îngrijirea bolnavilor</li><li>- Absența căii ferate</li><li>- condiții puțin favorabile pentru agricultura</li><li>- starea spațiilor publice</li></ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- Trenduri noi în turism</li><li>- agroturism</li><li>- Sistem de arendare predictibil</li><li>- Valorificarea asociativă la nivel local/zonal</li><li>- Prelucrarea fructelor</li><li>- deschidere pentru colaborarea zonală</li><li>- ocrotirea patrimoniului cultural</li><li>- fonduri UE</li></ul>	<b>AMENINȚĂRI</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- Criza financiară</li><li>- Schimbări climatice</li><li>- tensiune etnică</li><li>- schimbări reglementare</li><li>- limitarea fondurilor UE</li><li>- buget</li><li>- absența de sprijin</li><li>- securitatea juridică</li></ul>

### Concluzii, recomandări

- Luând în calcul că prognoza demografică care indică o creștere cu 29% a segmentului de populație cu vârsta de 65 de ani și peste, generează problema singurătăii, absența supravegherii de zi a copiilor, de aceea este foarte important întărirea relațiilor dintre persoanele în vârstă (crearea unui club al persoanelor vârstnice, organizarea de evenimente dedicate acestui segment), și concomitent întărirea relațiilor dintre persoanele în vârstă și generația tânără, implicarea persoanelor în vârstă în viața familiilor (de exemplu supravegherea copiilor), respectiv crearea unor situații în care generația mai în vârstă pot transmite experiențele acumulate (cercul femeilor, activități culinare, casnice, etc.)
- În ceea ce privește îngrijirea la domiciliu a bolnavilor, trebuie notat că pe lângă serviciile asigurate de Caritas Alba-Iulia, 11,3% din populație au în grijă o persoană, respectiv 9,2% primește îngrijiri. De asemenea 10,1% dintre cei chestionați ar avea nevoie de îngrijiri, însă nu le primesc. În vederea îmbunătățirii acestui aspect este recomandat extinderea serviciilor de îngrijire al bolnavilor la domiciliu. Concomitent este recomandat organizarea unor cursuri de igienă mentală, care să ajute la prelucrarea durerilor sufletești apărute de pe urma îngrijirii bolnavilor, în pregătirea persoanelor pentru îngrijirea bolnavilor incurabili, în trecerea peste durerile cauzate de pierderea celor apropiați. În cazul persoanelor care au în grijă bolnavi imobilizați, ar fi util organizarea cursurilor kinaesthetics, care asigură cunoștințe și suport în mișcarea bolnavilor imobilizați.



### Propuneri de dezvoltare generală

1. Întărirea competitivității producătorilor locali prin facilitarea valorificării principalelor produse.
  - Principalul obiectiv este sprijinirea producătorilor în vânzarea cartofului și a laptelui. În ambele cazuri, trebuie urmărit valorificarea asociativă, la nivel local sau zonal.
  - Tradiția producției de fructe, livezile de pe teritoriul comunei reprezintă una dintre principalele resurse ale agriculturii locale, exploatarea sustenabilă a acestuia trebuie să fie pilon de bază al strategiei agrare locale. În acest sens sarcina principală este utilizarea și promovarea soiurilor tradiționale, exploatarea posibilităților oferite de agricultura ecologică, iar în ceea ce privește prelucrarea fructelor trebuie adaptate bunele practici (de exemplu Fructul Secuiesc.)
  - Întărirea gospodăriilor crescătoare de oi. Creșterea oilor reprezintă o ramură problematică al agriculturii locale, dat fiind faptul că față de numărul ridicat de capete din comună, vânzarea de oi și miel, respectiv de caș este destul de redusă. Trebuie implementate programe prin care va crește productivitatea crescătorilor de oi, respectiv prin care este facilitată desfacerea de animale vii sau de produse animaliere.
2. Creșterea competitivității prin dezvoltarea și susținerea lanțurilor scurte de aprovizionare. Terenurile arabile din satele aflate în apropierea orașului asigură condițiile necesare pentru diversificarea plantelor cultivate, și distanța scurtă dintre localități poate fi folosit pentru intrarea mai accentuată pe piața de valorificare urbană. Pe lângă formele tradiționale ale lanțurilor de aprovizionare, trebuie introduse noi metode, inovative de valorificare.
3. Îmbunătățirea sistemului de arendare al terenurilor agricole. Chiar dacă numărul celor care renunță la agricultură este destul de mare, fermierii locali cultivă destul de rar terenuri închiriate. Sprijinirea dezvoltării unui sistem de arendare predictibile trebuie să fie una dintre măsurile strategiei de dezvoltare agrară (dezvoltarea sistemului este îngreunată de faptul că cererea pentru terenuri este ridicată, în timp ce cei care părăsesc agricultura provin mai degrabă din satele componente).
4. Introducerea agroturismului în strategia locală de turism.

Datorită creșterii preconizate cu 29,6% a numărului de persoane cu vârsta de 65 de ani și peste, implicit îmbătrânirea preconizată a populației până în anul 2020, este recomandat înființarea unui club pentru persoanele vârstnice.

Pentru dezvoltarea sectorului de restaurante, turism și activități de timp liber, este recomandată dezvoltarea unui traseu turistic în direcția Dealu-Lupeni-Vârșag-Ciumani.

Conform sondajului realizat cele mai populare forme de petrecere al timpului liber sunt: centrul de evenimente (62,8%), restaurant (55,4%), casa comunitară (53,4%), cafenea (47,6%), cârciumă/bar (46,9%). Înființarea unui parc de aventuri ar crește atracția turistică a comunei.

Pentru relansarea vieții sportive, conform sondajul ar fi necesară construcția unei piscine/bazine de înot, modernizarea terenului de fotbal și dotarea lui cu tribună, construcția de terenuri de sport, a unei săli de sport și achiziția de echipamente sportive.



### Școli

Școala generală din reședința de comună trebuie dezvoltată în mod continuu, ca să poată concura cu școlile din Odorheiu Secuiesc, astfel tot mai mulți dintre săteni vor opta pentru școala locală.

Dotările școlilor din comună, numărul laboratoarelor și al calculatoarelor sunt mult sub media județeană, este recomandată îmbunătățirea și dezvoltarea accentuată al acestor aspecte.

În satele mai mici, ca Tibod, Fâncel și Ulcani clădirea școlii trebuie renovată, dotarea școlilor trebuie suplimentată, îmbunătățită și modernizată.



## VI. OBIECTIVE, PRIORITĂȚI

Pe baza analizei strategice, în comuna Dealu putem identifica patru grupe țintă:

- 1) Rezidenți locali, care desfășoară activități agricole
- 2) Rezidenți locali, care nu activează în agricultură, după caz nu au loc de muncă în comună
- 3) Vizitatori temporari (turiști, oaspeți)
- 4) Plecări cu domiciliu, inclusiv potențiali plecări cu domiciliu

Programele de dezvoltare trebuie modelate în așa fel, încât să ofere condiții și posibilități mai bune pentru toate grupurile țintă, și anume:

- 1) Trecerea la agricultura ecologică, industrie de prelucrare locală, producători inovativi
  - ✓ Venituri mai mari
  - ✓ Păstrarea tradiției de gospodărire
- 2) Mai multe locuri de muncă
  - ✓ Venituri mai mari
  - ✓ Creșterea timpului petrecut acasă, în familie
  - ✓ Mici costuri de mobilitate
- 3) Înlocuirea primirii oaspeților cu programe și servicii turistice, creșterea ofertei de evenimente, experiențe culinare, culturale, de patrimoniu și natură la nivel zonal =
  - ✓ noi locuri de muncă în comună
  - ✓ creșterea veniturilor antreprenorilor locali
- 4) plan urbanistic definitivat, servicii educaționale de bază la nivel urban
  - ✓ integrare în comunitate
  - ✓ creșterea plecărilor cu domiciliu
  - ✓ o imagine locală modernă

62

Un program de dezvoltare economică adecvată va avea ca rezultat creșterea veniturilor la bugetul local, prin care se lărgiște spațiul de manevră al localității pentru realizare unor programe de dezvoltare de mai mică anvergură.

Dezvoltarea strategică presupune și implementarea unor măsuri în alte domenii, în special pentru comunitățile izolate și copii – unde sunt necesare intervenții care să aducă un salt calitativ în domeniile respective.





## VII. PROGRAME





## DEZVOLTAREA SERVICIILOR DE BAZĂ

### A) *Educația primară locală de calitate*

- Școala din Dealu
  - o Reabilitarea completă a clădirii (exterior și interior)
  - o Digitalizarea sălilor de curs pentru toate clasele
  - o Înființarea a două laboratoare IT cu echipament nou
- Școala din Sâncrai
  - o Renovarea interioară a clădirii
  - o Înființarea unei laborator IT cu echipament nou
  - o Construcția unei săli de sport

### B) *Conexiuni interne corespunzătoare, dezvoltarea rețelei de drumuri*

- Conectarea între ele a drumurilor DJ134A și DJ134B, prin care se rezolvă și conectarea satelor Tămașu, Tibod și Ulcani la reședința de comună, 5.200 m, împreună cu traseu pentru biciclete
- Modernizarea 850 m de drum intravilan în satul Ulcani, în așa fel, încât nivelul drumului să nu fie mărită, trebuie evitat folosirea parapetelor și elementelor din beton – în locul lor trebuie folosit materiale naturale ca piatra sau lemnul (trotuar, delimitare pentru bicicliști nu este oportună datorită circulației reduse)

### C) *Reabilitarea spațiilor publice din reședința de comună: ocrotirea imaginii satului și modernizare*

Centrul comunei, imaginea oferită de drumul principal și în general imaginea satului reprezintă o valoare, pe care o modernizarea așa-zisă tradițională al drumului public ar influența în mod negativ.

### D) *Dezvoltarea serviciului de asistență comunitară: dezvoltare serviciului de asistență comunitară deja existentă, armonizarea cu îngrijirea medicală la domiciliu, prin eliminarea suprapunerilor și creșterea teritoriului acoperit prin includerea satelor Valea Rotundă, Dealu și Fâncel, dotarea personalului cu unități de comunicare-radio specificate în programul de dezvoltare pentru situații de urgență, și completarea sarcinilor cu transportul bolnavilor.*

### E) *Situații de urgență: dezvoltarea unui sistem de comunicare radio unitară pentru unitățile de pompieri, dotarea lor cu defibrilator, inventarul și analiza stării echipamentelor, schimbarea celor învechite, dotarea cu auto-cisternă pentru teren accidentat.*

### F) *Puncte de acces*

În cazul satelor Valea Rotundă și Dealu trebuie realizată câte o investiție mică, care să ajute locuitorii în accesare serviciilor bancare, de sănătate și alte servicii publice, cu funcții video, bancomat și modul e-sănătate. Prioritate în cadrul programului reprezintă satul Valea Rotundă, facilitând astfel revitalizarea satului și oprirea plecărilor cu domiciliu.



**G) Comunitate: cultură și sport**

- Înființarea de case comunitare cu program permanent, care să funcționeze ca centre multifuncționale, eventual în parteneriat cu organizațiile civile:
  - Fâncel
  - Tibod
- Înființarea unui centru cultural în Sâncrai
- Teren de fotbal cu tribună și vestiare în Ulcani
- Sală de sport la școala din Sâncrai
- Înființarea unei săli de sport multifuncționale în Tibod, pentru practicarea sporturilor de sală (handbal, baschet, volei, etc.), cu tribună, pentru facilitarea practicării sporturilor în special pentru femei, eventual includerea mai multor săli de antrenament pentru diverse sporturi.

**H) Realizarea cadastrului intravilan**

Una dintre principalele obstacole în dezvoltarea economică a comunei o reprezintă problemele și lipsurile din cadastrul comunei. Până în anul 2020 trebuie realizat cadastrul complet al terenurilor intravilane, iar în anul 2018 trebuie începută cadastrul imobilelor extravilane – cu respectarea legislației în vigoare.

**I) Dezvoltarea serviciilor de alimentare cu apă potabilă și canalizare**

- Pentru asigurare alimentării neîntrerupte cu apă potabilă trebuie identificate noi izvoare și fântâni, care să fie incluse în rețeaua de alimentare.
- Dezvoltarea rețelei în așa fel, încât 80% din populație să aibă acces la alimentarea cu apă și canalizare, inclusiv imobilele noi.



## DEZVOLTAREA AGRICOLĂ

### J) *Producția de fructe*

Numele comunei Dealu este strâns legat de producția de prune. De aceea este important ca locuitorii comunei să continue această activitate pe dealurile comunei, completat eventual cu alte culturi de fructe. Deși producția actuală este la nivelul cererii, dar în cazul în care cererea crescută din cauza dezvoltării turismului și prelucrării culinare, producția locală nu va fi de ajuns, dezvoltarea producției de prune trebuie armonizată cu acestor sectoare economice.

### K) Programul lapte sănătos din Dealu

Capacitatea de creștere a bovine din comuna Dealu nu este exploatată la potențialul real. Comuna este renumită în zonă, acest lucru trebuie valorificat și la nivel județean – în cazul în care se va realiza o listă de produse, care să fie altfel decât trendul „tradițional” din industria alimentară română, care să corespunde cerințelor alimentației sănătoase. Adică în locul unui produs de masă trebuie să fie produse cu caracter comestibil ridicat, al căror consum să asigure plăcerea, cu un ambalaj adecvat. Doar astfel se pot valorifica calitățile excepționale ale pășunilor și respectiv al laptelui din comuna Dealu.

### L) Cursuri de *agricultură ecologică*

Creșterea de bovine, cultivarea fructelor și apicultura reprezintă bazele agriculturii din comuna Dealu, totuși nivelul tehnologic redus, caracterizat prin cunoștințe și experiențe transmise nu asigură intrarea pe piață. Un pas important ar fi ca până în anul 2020 terenurile agricole (furaje, fructe apicultură) să facă pasul către agricultura ecologică. Condiția reușitei în acest caz reprezintă informarea și organizarea de cursuri perfecționarea pentru fermieri, în mod continuu.

### M) *Industria alimentară locală*

Industria alimentară și gastronomia reprezintă o oportunitate încă neexploată pentru comuna Dealu. Industria alimentară, asigură mai multe locuri de muncă. Se pot realiza produse de patiserie pentru gurmanzii savoarei ca la bunica, asigurarea de servicii catering pentru firme și instituții, brutărie, centru de prelucrare a fructelor (combinat cu plante medicinale sau miere) reprezintă oportunitățile pentru acest sector.

### N) *Organizația neformală a producătorilor*

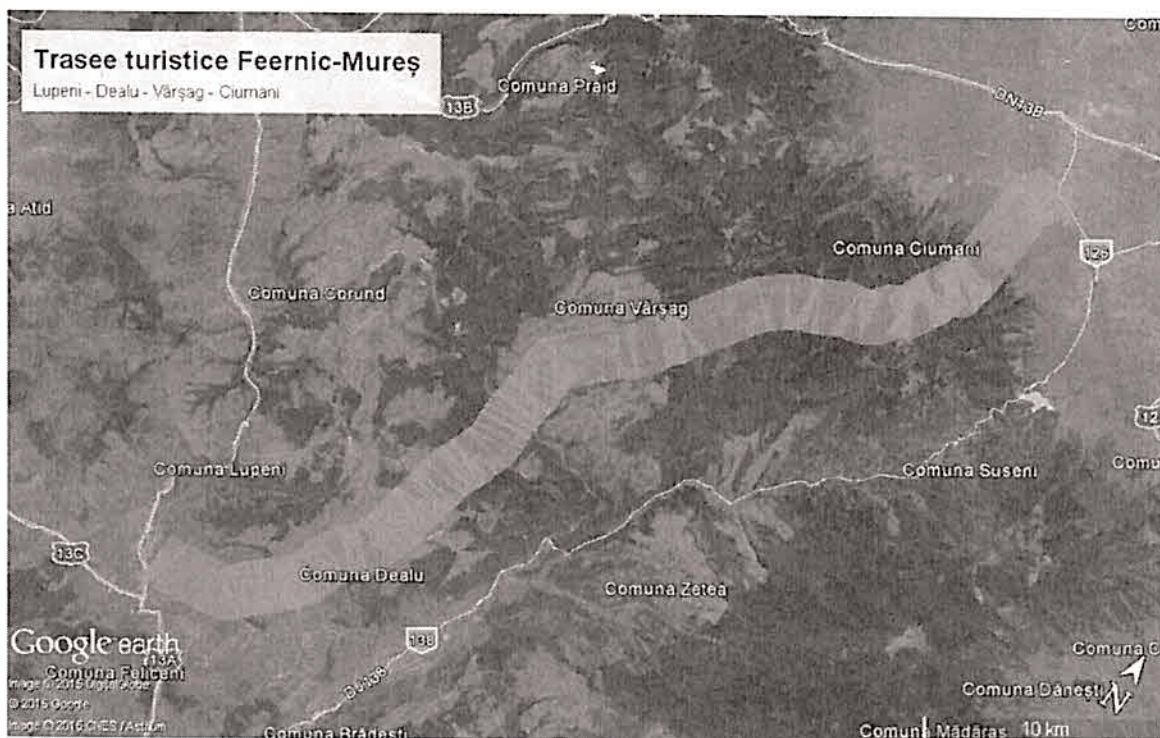
Condiția reînnoirii sectorului agricol este ca pentru tot mai mulți tineri agricultura să fie atrăgătoare, care oferă oportunități de carieră și succes. De aceea recomandăm inițierea și susținerea unei organizații civile, care să asigure cadru în primul rând pentru activități culturale, de timp liber și socializare pentru producători, să fie organizate evenimente, seri de club, vizite de studiu deschise și altor persoane, asigurarea de burse, organizarea de activități caritabile.

## DEZVOLTAREA TURISMULUI

### O) *Inițiativa turistică Lupeni-Dealu-Vârșag-Ciumani*

Comuna Dealu poate fi inițiatorul unei astfel de program, centrul de informare turistică și casa rustică sunt cele mai optime pentru coordonarea inițiativei.

Ca parte a cooperării, trebuie realizată rețea de drumuri formată din drumuri agricole, forestiere, comunale, cu mai multe alternative, al căror lungime va fi de 45-55 km.



### P) *Curs de perfecționare pentru angajații unităților turistice*

În județ momentan nu există oferte de cursuri de calitate pentru cei care doresc sau deja lucrează în turism, deoarece cursurile actuale sunt doar formale, ideea fiind primirea diplomei. Fără angajați bine pregătiți însă nu se poate realiza dezvoltarea turistică. Comuna Dealu poate asigura condițiile necesare la nivel zonal pentru aceste cursuri, la care să participe angajații unităților turistice, asigurând astfel cunoștințele necesare pentru servicii turistice de prim rang.

### Q) *Ofertă de programe atractive*

În cazul în care ar dori un sezon de 4 luni (1 de iarnă, 3 de vară), trebuie pregătit o ofertă de programe cu cel puțin 15 evenimente – iar aceste programe trebuie să aibă ca beneficiar direct turistul (la nivel regional, național și internațional), și trebuie prevenit rivalizarea cu cele trei comune partenere. Durata optimă al acestor programe este de 1-2 zile, sau în weekendurile lungi, în lunile de vară iulie-august pot fi organizate și programe de 3-4 zile.

Pe lângă aceste evenimente, trebuie acordată atenție și serbărilor din comună (sărbători bisericești, întâlnirile generațiilor etc.), care sunt prioritare pentru localnici, valorificarea lor din punct de vedere turistic poate fi realizat doar parțial - pentru acest lucru trebuie organizate alte programe.



R) *Turism* în loc de cazare

Sunt multe firme active în turism, care primesc oaspeți, dar din punct de vedere statistic, și implicit din punct de vedere a veniturilor la buget în Comuna Dealu nu există turism. Luând ca referință datele județene, comuna Dealu ar trebui să aibă cel puțin locuri de cazare pentru 100 de persoane și să atingă anual un număr de 4000 de înnoptări.

Zona turistică Lupeni-Dealu-Vărșag-Ciumani împinge dezvoltarea turistică în direcția turismului cultural (tradiții populare, patrimoniul local), gastronomic, turismul activ și turismul de odihnă și recreare. Trebuie evitată turismul de masă practicat în zona Praid-Sovata.

Etapele dezvoltării turismului din comuna Dealu

- i) Cursuri de perfecționare (programul P)
- ii) Profesionalizare actorilor existenți
- iii) Introducerea agroturismului, ca ramură complementară
- iv) atragerea de noi inițiative profesionale, investiții în modelizarea și extinderea celor existente.



## EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

### S) *Iluminatul public*

În satul Dealu, respectiv pe drumurile care urmează a fi modernizate sistemul iluminatului public trebuie reînnoit, cu un sistem care să asigure lumină necesară pentru siguranța publică, rutieră și sentimentul de securitate al cetățenilor. Pentru eficientizarea costurilor de modernizare al sistemului, comuna trebuie să aleagă un sistem eficient din punct de vedere energetic (LED) și inteligent (cu senzor de lumină și programabil).

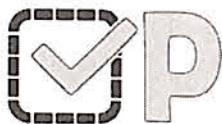
### T) *Clădiri publice sănătoase și eficiente*

În comuna Dealu există mai multe clădiri publice, utilizarea lor fiind variată, dar ele nu corespund prevederilor energetice în vigoare, de aceea se recomandă evaluarea lor din punct de vedere al eficienței energetice, și pe baza rezultatelor să fie aleasă cea mai optimă soluție:

- În școli trebuie asigurată ventilație permanentă
- Trebuie asigurată o ventilație eficientă, de mare putere în cazul sălilor unde care pot primii mai mulți oameni
- Trebuie optimizată încălzirea clădirilor folosite rar sau pentru scurt timp
- Schimbarea ferestrelor și ușilor este permisă doar dacă sistemul de ventilație este replanificat
- Trebuie analizată și optimizată sistemul de iluminare și alimentare cu energie electrică
- La planificarea sistemului de încălzire trebuie luată în considerare și energia termică emisă de persoane și instalații electrice
- Trebuie pus accentul pe utilizarea energiei solare pasive.

### U) *Parc solar*

Dealurile din partea sudică a comunei Dealu sunt favorabile pentru instalarea unui parc solar. Capacitatea maximă recomandată este 3-5 MW, peste această limită se va afecta peisajul. În aceleași timp un parc cu o capacitate mai mică decât cel indicat nu este rentabilă.



#### DEZVOLTĂRI SUBURBANE

V) *Bazin de înot*

Construcția unui bazin de înot de dimensiuni olimpice în Tămașu: momentan nu există în județ nici o inițiativă de acest gen, nici în fază de proiectare, în schimb înotul este foarte popular, comuna putând deveni centrul de înot pentru zona Odorhei.

W) *Instituție școlară integrată*

Comuna a devenit ținta celor care vor să părăsească orașul, în schimb sunt nemulțumiți cu oferta școlilor din comună. Familiile care vor să se stabilească în comună reprezintă o resursă cu posibilități, de aceea, până în anul 2020 trebuie înființată o instituție școlară integrată în partea de sud al comunei, unde copiii preșcolari și școlari pot urma programe școlare speciale (metode pedagogice moderne, bazată pe cunoaștere și cunoștințele locale), cu program prelungit între orele 8-17.

X) *Sat nou*

Pe partea sudică al comunei, la intrarea dinspre Cădișeni – Tibod deja au apărut primele semne ale expansiunii urbane, de aceea recomandăm reglementare zonei printr-un plan urbanistic zonal care să fie în consens cu imaginea și peisajului comunei, până atunci trebuie introdusă o restricție privind construcțiile. Pe această locație de 7-8 hectare se poate înființa un sat nou (pe partea drumului dinspre Tămașu) cu 2-300 de locuitori, și unde ar trebui amplasată școala integrată (ca instituție publică) de la punctul W.





## VIII. FINANȚARE, INDICATORI

Sistemul de finanțare al programelor enumerate este compus din

- bugetul local
- bugetul de stat
- FEADR
  - ✓ Program de dezvoltare rurală (program de finanțare națională): drumuri, grădinițe
  - ✓ Finanțări LEADER
  - ✓ Dezvoltare antreprenorială
  - ✓ Subvenții pentru producătorilor agricoli
- FSE
  - ✓ Finanțări LEADER
  - ✓ Proiecte FSE zonale (exemplu: introducerea programului after school)
- FEDR
  - ✓ Eficiență energetică în clădire publice
  - ✓ Dezvoltarea infrastructurii educaționale
- Parteneri: instituții publice județene și de stat, comunele învecinate, eventual universități
- Capital privat: societăți comerciale, dezvoltarea fermelor
- Capital local special, în cazul în care composesoratele și economiile comunității locale vor fi investite în proiecte locale de rentabilitate redusă (fond pentru dezvoltare locală)

Prin implementarea programelor descrise în strategie, până în anul 2020 vor fi atinse următoarele obiective:

- **Reducerea emisei de CO<sub>2</sub>** (cu valoarea specificată în planul de acțiune pentru energie sustenabilă): **o reducere de minim 20%** față de valoarea din anul de referință la imobilele existente și în iluminatul public, respectiv aplicarea unor tehnologii cu eficiență energetică ridicată la bazinul de înot.
- **Noi locuri de muncă: min. 50 de noi locuri de muncă** (raportat la numărul locurilor de muncă existente în acest moment)
- **Societăți comerciale: minim 10 noi firme înregistrate în comună** (față de numărul actual, din care 1 în industria alimentară, 1 în cofetărie-patiserie, 2 în turism, restul în servicii)
- **Asfaltarea drumurilor: 8 km** (covor de asfalt nou)
- **Modernizarea drumurilor extravilane: 10 km**
- **Trotuare și piste de biciclete: 5,1 km**
- **Numărul de înnoptărilor anuale până la anul 2020: 4.000**
- **Numărul programelor și festivalurilor începând cu 2016: 15 evenimente/an**

Datorită politicilor publice și a condițiilor de buget, în anul 2017 trebuie realizată o revizuire a strategiei.

Strategia nu se ocupă cu teme care nu, sau sunt incluse doar formal în competența deciziei locale autonome, cum ar fi gestionarea deșeurilor sau probleme de protecția ordinului public.